Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 92 (10.088). • 1991 йил 16 май • пайшанба • Баҳоси 8 тийин.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

Вилоят партия комитети бюроси мажлиси бўлди. Унда шаҳар, район партия комитетлари биринчи котиблари, Тошкент вилоят ижроия комитети ва унинг бошқармалари раҳбарлари, шаҳар ва район ижроқўмлари раислари қатнашдилар.

Мажлисда «Ўзбекистон Компартияси ижтимоий-иқтисодий сиёсатини амалга ошириш юзасидан қилинаётган иш тўғрисида Тошкент вилоят партия комитетининг ҳисоботи бўйича Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг 1991 йил 29 апрелдаги қарорини бажариш тадбирлари тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди.

Мазкур масала юзасидан вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси С. Мамарасулов сўзга чиқди.

Вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг аҳволини пухта таҳлил этиб ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг қарорида айтилган амалий танқиддан келиб чиқиб бюро шуни уқтириб ўтдики, ҳақиқатда кейинги йилларда вилоят тараққиёт суръатлари ҳамда аҳолининг ижтимоий неъматлар билан таъминланганлигининг кўпчилик кўрсаткичлари бўйича бошқа саноат-деҳқончилик минтақаларидан анча орқада қолмоқда. Халқ хўжалиги кўпгина тармоқларининг оғир молиявий аҳволи, хўжасизликнинг ўсиб бораётганлиги, тақчилликлар кўпаяётганлиги, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми пасайиб кетаётганлиги, пинҳона иқтисодиёт авж олаётганлиги, нуфус муаммолари ва аҳолининг иш билан бандлиги масалалари кескинлашганлиги, жиноятчиликнинг ўсиб бораётганлиги вазиятни жиддий мураккаблаштирмоқда.

Бу вазиятда партия комитетлари ва ташкилотлари, вилоят партия комитети, вилоят комитети бюроси Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурида белгилаб берилган ижтимоий-иқтисодий сиёсатни амалга ошириш ишини йўлга қўёлмаганликлари, халқ хўжалиги ишини барқарорлаштиришни таъминлашнинг пухта ташкилий-сиёсий, бозор иқтисодиётига киришда аҳоли турмуш даражасини сақлаб қолиш чораларини ишлаб чиқмаганликлари эътироф этилди.

Бу ҳол вилоят ижтимоий-иқтисодий тараққиёти кўрсаткичларига таъсир қилди.

Саноатда 1990 йилдан бошлаб ишлаб чиқариш ҳажмлари камаймоқда, меҳнат унумдорлиги, асосий фондлардан фойдаланиш самарадорлиги, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни янгилаш суръатлари пасайиб кетмоқда, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш суст кўпаймоқда. Иш вақтини йўқотиш камаймаяпти, режа ва меҳнат интизоми пасайиб кетмоқда, моддий-техника таъминотининг аҳволи қониқарсиз бўлиб қолмоқда.

Айниқса иттифоққа бўйсунувчи Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Ангрен «Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон металлургия заводи, «Чирчиксельмаш», Оҳангарондаги «Сантехлит» заводи, Янгийўл «Лаззат» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент гўшт комбинати сингари бир қатор йирик корхоналарда нохуш вазият вужудга келди.

Қурилиш ишлари ёмонлашди. Асосий фондларни ишга тушириш йиллик дастури барбод қилинди. Кўплаб уй-жойлар, бир қатор мактаб, мактабгача болалар муассасалари, тиббиёт муассасалари фойдаланишга топширилмади. Бу йил ишнинг аҳволи яхши томонга ўзгармаяпти.

Вилоятнинг деҳқончилик тармоғи чўзилиб кетган танглик аҳволидан чиқолмаяпти. Мева-сабзавот етиштираётган хўжаликларнинг имкониятларидан самарали фойдаланилмаяпти. Маҳсулотни сақлаш ва қайта ишлаш базаси жуда суст ривожланмоқда. Озуқа ишлаб чиқариш ночор аҳволда турибди. Моллар туёғи ва паррандалар сони кескин камайиб кетди. Вилоят борган сари ўзини ўзи таъминлаш вазифасининг уддасидан чиқолмаяпти, айниқса, саноат зонаси, шунингдек Тошкент шаҳрини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ёмон аҳволда. Гўшт ва гўшт маҳсулотлари, тухумни савдога етказиб бериш ҳажми анча қисқарди.

Чакана нархлар ислоҳ қилиниши муносабати билан истеъмол моллари ва хизматларга талаб қондирилмаётган шароитда айрим раҳбар коммунистлар аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бўйича республикада кўрилган чораларни амалга оширишга етарлича масъулият билан ёндашмадилар. Энг зарур молларни чекланган миқдорда бериш юзасидан ҳамма жойда ҳам лозим даражадаги назорат ўрнатилмаган. Квартиралар, ер участкалари, автомашиналар тақсимлашда ижтимоий адолат қоидалари бузилиши ҳолларига ҳамма вақт ҳам партиявий баҳо берилмаяпти.

Жойларда партия комитетлари юз бераётган жараёнлар тагига етмаяптилар, олдиндан кўра билмаяптилар. Советлардаги партия гуруҳлари орқали депутатларга етарли таъсир кўрсатилмаяпти. Айрим бошланғич партия ташкилотлари ижтимоий масалаларни ҳал этишда қатнашишдан бош тортдилар, республика Компартиясининг ижтимоий-иқтисодий сиёсатини амалга ошириш режалари устида ишламаяптилар.

Мафкура иши долзарб муаммоларни ҳал этишга яхши йўналтирилмаган.

Бюрода шу нарса таъкидландики, саноат, қурилиш ва қишлоқ хўжалигида иш савиясини ошириш учун партия, совет ва хўжалик раҳбарларининг интизом ва масъулиятни анча кучайтиришлари зарурлиги бугунги кунда равшан бўлиб қолмоқда. Барча иқтисодий омилларни кечиктирмасдан ишга солиш, иқтисодиётни барқарорлаштиришда танглик вазиятдан чиқиш йўлларини излаш зарурдир. Халқ депутатлари Кенгашлари билан биргаликда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ҳар томонлама кўпайтириш, уларнинг сифатини оширишга таъсирни кучайтириш лозим.

Капитал қурилишида уй-жой қурилишини, хусусан якка тартибдаги уйлар қурилиши суръатларини ошириш биринчи галдаги вазифа ҳисобланади.

Бюро мажлисида айтиб ўтилганидек қурилишда ва вилоят корхоналарида қувурлар, цемент, шифер ва бошқа қурилиш материаллари ишлаб чиқариш ҳамда уларни аҳолига сотишни кўпайтириш бўйича ишлаб чиқилган ҳукумат дастури бир-бир ярим йилдан сўнг қурилиш материаллари тақчиллигини йўқотишга имкон бериб, аҳоли эҳтиёжлари учун ҳам, ишлаб чиқариш мақсадлари учун ҳам бу материаллар етарли бўлишини таъминлайди. Бу имкониятдан иложи борича кўпроқ фойдаланиш лозим.

Вилоятда ҳозир мева-сабзавот маҳсулотлари исроф бўлишини камайтириш ва уларни сақлашни кўпайтириш чоралари кўрилмоқда. Бу йил колхоз ва совхозларда ортиқча ва ностандарт қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган 6 та майда цех қуриш мўлжалланмоқда, беш йиллик охиригача бундай цехлардан 50 таси қурилади. Бу якка тартибда маҳсулот етиштирувчилар имкониятларидан энг яхши фойдаланиш, одамларни боғдорчилик билан шуғулланишга қизиқтириш имконини беради. Одамларга кўчатлар, уруғликлар, ўғитлар олишда ёрдамлашиш лозим. Бюро мажлисида таъкидланганидек, хўжаликлар ва матлубот кооперацияси якка тартибда маҳсулот етиштирувчилар билан контракт шартномалари тузиш системасини ўйлаб кўришлари зарур.

Район Советлари шу билан бирга қишлоқ ва посёлка Советлари билан ҳамкорликда ажратилган ерлардан фойдаланишни ҳисобдан ўтказиб қўйишлари керак. Бўм-бўш ётган участкаларни тортиб олиб, бошқа фойдаланувчи кишиларга бериш тўғрисида қарор қилишлари лозим.

Корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари бўйича ҳам худди шундай иш олиб бориш керак. Маҳсулот бермаётган ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари ё ишлашни истамайдилар ёки ишни йўлга қўя олмайдилар. Бюро ана шундай ёрдамчи хўжаликлар кўп фойда оладиган ва ўз ходимларини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлай оладиган жамоаларга берилишини талаб қилди.

Вилоят партия комитетлари чорвачилик комплексига алоҳида эътибор беришлари лозим. Бу соҳада аҳвол ташвишлидир. Эскирган ускуналар 15—20 йил мобайнида таъмирлангани йўқ.

Ҳозирги вақтда йирик чўчқачилик комплексларини тубдан таъмирлаш иши бошланди. Коммунистик районидаги бройлер паррандачилик фабрикасида парранда етказиб бериш учун шу ернинг тухумини тайёрлаш иши олиб борилмоқда.

Гўшт ва сут етиштиришни кўпайтириш чоралари ишлаб чиқилмоқда. Лекин булар бу тармоқда амалга оширилиши керак бўлган тадбирларнинг бир қисмигинасидир.

Ҳисоботни муҳокама қилишда Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг биринчи котиби М. Б. Икромов, Чиноз район партия комитетининг биринчи котиби У. Умаров, вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси раисининг биринчи муовини М. Қ. Қодиров, «Тошплодоовощпром» вилоят ишлаб чиқариш давлат кооператив бирлашмаси раиси Б. Н. Носиров, Олмалиқ шаҳар партия комитетининг биринчи котиби Ю. Н. Беланов, Чирчиқ шаҳар партия комитетининг биринчи котиби Д. Т. Азизхўжаев, вилоят партия комитетининг котиблари В. Г. Гордиенко, Ж. Ж. Шарипов, вилоят партия комитетининг иккинчи котиби Ш. Н. Маҳмудова қатнашдилар.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қарорини бажариш юзасидан вилоят партия комитетининг биринчи галдаги тадбирлари режаси тасдиқланди.

Шу йил иккинчи ярмида вилоят партия комитетининг пленумини ўтказиш ҳам қарор билан кўзда тутилди. Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси қарори ва мазкур масала юзасидан вилоят партия комитетининг қарори қандай бажарилаётганлиги муҳокама қилинади.

Жигаристон

ХОРИЖДАГИ КОРЕЙСЛАР ҲИММАТИ

Жигаристон қишлоғи аҳолиси бошига тушган кулфат ҳеч кимни бефарқ қолдирмаяпти. Деярли ҳар соатда табиий офат оқибатларини тугатиш бўйича штабга маҳсулотлар, кийим-кечаклар, биринчи навбатда зарур бўлган буюмлар келиб турибди. Уларни корхоналар, ташкилотлар, жамоа ва шўро хўжаликлари, шахсий кишилар юборишмоқда. Ҳақиқатан ҳам жаҳон ягонадир, инсоният ҳам ягонадир, унинг энг яхши фазилатлари бошга ташвиш, кулфат ва бахтсизлик тушганда билинади. Шуниси афсусланарлики, биз бу ҳақда ҳаётимизнинг энг таҳликали ва машаққатли пайтларида ўйлаймиз.

13 май — душанба куни эрталаб Тошкентдан озиқ-овқат маҳсулотлари ва кийимлар ортилган юк автомашинаси Ангренга томон йўл олди. Бу маҳсулотларни протестан христианларининг корейс жамоаси фаоллари кўчкидан зарар кўрганлар учун тўплашган эди. Бу жамоанинг миссионери Чой Сан Хо жумҳурият пойтахтида яшамоқда ва динни тарғиб қилмоқда.

— Болалар ва катталар учун кийимлар, озиқ-овқат маҳсулотлари солинган беш тонналик контейнерни Жанубий Корея деҳқонлари ва Германияда яшовчи протестан христианлари бўлган корейслар тўпладилар,— ҳикоя қилади миссионер.— бизнинг динимиз ҳар қандай дин каби инсонпарварлик ва умуминсоний қадриятларни ҳамма нарсадан юқори қўяди. Албатта, бу озгинагина ёрдам қардошлик қабристонида абадийликка қолганларга фаровонликни қайтариб беролмайди, йўқотишларнинг ўрнини тўлдира олмайди, бироқ табиий офатдан зарар кўрган кишиларнинг ҳаётини бироз бўлса ҳам енгиллаштиради.

Бизнинг жамоамиз худога илтижо билан сиғиниб, ундан ер юзида адолат ва бир-бирига ҳурмат каби қадриятларни сақлаш ва қарор топтиришни илтижо қилади. Қалбларимизда меҳр-муҳаббат, шафқат ва саҳийликни кучайтириш учун унга илтижо қилади.

Суратлаш мухбиримиз ишлаб турган вақтда мен Шахтёрлар кўчаси бўйлаб келаётган қатор машиналарга эътибор бердим. Бу машиналарда вилоят хўжаликларидан гуруч, сабзавот, картошка келтирилмоқда эди.

— Бугунги кунда Жигаристон аҳолисига ҳар томонлама ва тезкорлик билан ёрдам кўрсатиляпти, деб айтсам хато қилмаган бўламан,— деди табиий офат оқибатларини тугатиш бўйича вилоят штаби раиси, Тошкент вилоят партия қўмитасининг котиби Валентин Григорьевич Гордиенко.— Ўзбекистон халқи ўз табиати ва ўз тарбияси бўйича байналмилалдир. Минглаб кишилар бизнинг бошимизга тушган ташвишни ўз бошларига тушган ташвиш, деб қабул қилдилар. Ангрен номига пул, ҳозирги ташвишли шароитларда зарур бўлган тонна-тонна юклар юборишяпти. Офатдан жароҳат кўрган кишилар буни сезишмоқда.

...Биз штаб янги, табиий офатдан зарар кўрган кишилар учун ҳадемай янги уйлар қад кўтарадиган жойга кўчиш учун тараддуд кўраётганда Ангренни тарк этдик. Ҳозирги май кунларида доимий қўнғироқлардан холи бўлмаётган телефонда жигаристонликларни бардам бўлишга даъват этувчи сизларни фалокат олдида ёлғиз қолдирмаймиз деган сўзлар оқими тинмасди.

С. ЕШИМБЕТОВ.

Суратларда: корейс протестан христианлари жамоаси миссионери Чой Сан Хо ўз ватандошлари йиғиб юборган буюмларни табиий офатдан зарар кўрганларга тарқатмоқда.

Суратлаш В. Харитонов.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ў. Қ. ИСМОИЛОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ — ЕНГИЛ САНОАТ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ УЮШМАСИ БОШҚАРУВИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Ўктам Қўчқорович Исмоилов Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари — енгил саноат моллари ишлаб чиқариш Ўзбекистон Давлат уюшмаси бошқарувининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 15 май.

• Долзарб мавзуда суҳбат

ПИЛЛАЧИЛИКНИНГ ИСТИҚБОЛИ НИМАГА БОҒЛИҚ?

Ўзбекистон ССР Давлат нарх комитети пиллага янги нарх белгилади. Қарор 1991 йил 8 январдан кучга кирди. Хўш, бу янгилик пиллакорга, хўжаликларга қанча қўшимча фойда келтиради? Махсус мухбиримиз шу хусусда вилоят пилла ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош агрономи Абдураҳим АЗИЗОВ билан суҳбатлашди.

— **Абдураҳим ака, суҳбатни ўтган йилларда ипак қурти боқишдаги манзараларни эслашдан бошласак. Баҳор келди дегунча одамларда безовталик бошланар, кўзларидан ортиқча ташвиш аломатларини уқиб олиш мумкин эди. Бунинг сабаби маълум: ипак қурти боқишнинг меҳнати, машаққати бир нави, етиштирилган пиллага тўланадиган ҳақнинг жуда озлиги қишлоқ аҳлини бу юмушдан анча бездириб қўйган эди.**

— Бу нафақат одамларни, қатор хўжаликларни, унинг раҳбарларини пиллачилик билан шуғулланишдан бездирди. Бу табиий ҳол эди. Чунки пилладан хўжалик ҳамёнига айтарли ҳеч нима келиб тушмасди. Фақатгина хўжалик раҳбарлари оддий одамлар билан бўладиган «қурт тутсанг тут, тутмасанг кўчириб юбораман» қабилидаги дўқ-пўписа-ю, «сан-манга» боришни «орттирарди». Вилоятимизда кейинги икки-уч йил ичида 12 та хўжалик ипак қурти боқмай қўйди. Масалан, Тошкент районининг Навоий номли, «Ленин йўли» хўжаликлари шартномалари бор бўлган ҳолда пилла топширмадилар. Ипакчиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашга ҳам эътибор берилмаяпти. Вилоятимизда икки-уч йилнинг ўзида 801 гектар майдондаги тутзор қўпориб ташланди.

— **Рақамларни келтиришда янглишмаяпсизми?**

— Асло. Биргина Тошкент районининг ўзида салкам 400 гектар тутзор йўқ қилинди. Кўчириб ташланган тутзорларнинг 487,4 гектари, катта тут дарахтларининг 2512 минг донаси ёки йўқ қилинган тутларнинг 60,8 фоизи Тошкент, Калинин, Оржоникидзе районларининг чекига тушади.

Шаҳар агросаноат бирлашмасининг ташкил топиши ушбу ноҳияларда секин-аста пиллачиликнинг барҳам топишига, тутларнинг кўчириб ташланишига сабаб бўляпти. Нима бўлганда ҳам ҳосил бериб турган тут дарахтларини четга суриб чиқариш тўғри эмас. Уни шу даражага етказгунча маблағ сарфланган, ернинг умри ўтган, бунинг устига сабзавотчиликка, боғдорчиликка мослашган ва катта даромад қилаётган, номлари юқорида тилга олинган районларда ҳам пилла етиштириб, тирикчилик қилаётган оилалар бор. Вилоят бўйича тут кўчати экиш топшириғи ҳам 1988 йилдан буён бажарилмаяпти. Бу йил режадаги 5,2 миллион туп ўрнига 2,5 миллион тупга яқин кўчат экилди, холос. Ўтказилган ниҳолларни парваришлаб вояга етказишни ҳам кўнгилдагидек деб бўлмайди. 1990 йилдан бошлаб Бўстонлиқ, Калинин, Оржоникидзе, Паркент, Тошкент районларида тут кўчати экиш умуман йиғиштириб қўйилди.

Ўтган йили ҳар бир қутидан нормадан бироз камроқ, 57,2 килограммдан пилла олинди. Бу ҳол шундан далолат берадики, етарли ва сифатли даста тайёрлашга, қуртлар дастага чиқишдан бир кун олдин ғанани олиш, даста кўтариш, пилла ўраш даврида ҳаво ҳарорати ва намликни бир текисда ушлаб турилишига етарли эътибор берилмаяпти. Пиллани теришда, ташишда, сақлашда ва дастлабки ишлов беришда сифати бузилишига йўл қўйилмоқда.

Пилланинг хўжаликларда фойда-зарари ҳақидаги гапга қайтадиган бўлсак, шуни айтиш мумкинки, 1990 йилда вилоятимиздаги хўжаликлар 4 миллион сўмдан ошиқроқ зарар кўрдилар.

— **Демак, қурт боқиб пилла топширишдан бош тортаётган хўжаликларни танқид қилиш унчалик тўғри эмас экан-да. Чунки ҳеч ким бир мири фойда қилиб, икки мири зиён кўришни хоҳламайди. Айниқса, ҳозирги ўзини-ўзи бошқариш усулига ўтилган шароитда. Ниҳоят, янги нарх белгиланди...**

— У қуйидагича бўлди:

Навлар	Эски нарх	Янги нарх
Олий нав	12 с. 80 т.	25 с. 80 т.
1 нав	10 с. 70 т.	24 с.
2 нав	8 с. 30 т.	20 с.
3 нав	6 с.	17 с. 20 т.
Ностандарт пиллалар	5 с. 40 т.	15 с. 48 т.
Чиқит пиллалар	40 т.	40 т.
Қорапачоқ	20 т.	20 т.
Жами ўртача	7 с. 7 т.	18 с. 56 т.

Кўпчилик бозор муносабатларига ўтилиши пилла нархининг ошишига сабаб бўлди, деб ўйлаши мумкин. Бозорнинг бунга алоқаси йўқ. Лекин тўғрисини айтиш керак: нархнинг ошиши билан пиллакорнинг чўнтаги қаппайиб, хўжаликнинг ҳамёни пулга тўлиб қолмайди. Шунга яраша бир қути уруғнинг нархи 24 сўм 94 тийиндан 48 сўм 72 тийинга кўтарилди. Қоғоз, темир сўри, пиллахонада ишлатиладиган ҳароратни ўлчовчи асбоблар, тут кўчатининг нархи ҳам ошди.

— **Келиб чиқадиган хулоса шуки, эски ҳаммом, эски тосми? Сабзавотчиликдан, иссиқхоналардан кўпроқ ҳосил оладиган хўжаликлар мавжуд тутларни ҳам кесиб ташлашда давом этаверадими? Пиллачилик билан шуғулланмасликнинг йўлини излайверадими?**

— Бу ҳол характерли хусусият эмас. Пиллачиликнинг истиқболи катта. Масалан, нархнинг ошганлигини эшитибоқ пиллакор оилалар бир неча қутилаб ипак қурти олишди.

— **Пиллага янада юқорироқ нарх белгилаш мумкинми?**

— Боя пиллачиликнинг истиқболи катта дедик. Бунинг учун жумҳуриятимиз миқёсида пиллачилик саноатини ривожлантиришга катта эътибор бериш керак бўлади. Район марказларида, хўжаликлараро кичик-кичик пилла йигириш цехларини очиш даркор. Марғилон, Фарғона каби бир нечтагина шаҳарлардаги пилла йигириш фабрикаларини, Марғилондаги ипак комбинатини ҳисобга олмаганда биз асосан пиллани хом ашё сифатида четга сотамиз. Ўзингизга маълум, хом ашё етказиб бериш билан шуғулланувчиларнинг косаси ҳеч қачон оқармаган. Пахтачилигимизни мисол қилиб келтириш мумкин. Шуни айтиб ўтиш кераккки, Тошкентдаги пиллакашлик тажриба фабрикасида ҳам, бошқа вилоятлардаги фабрикаларда ҳам иш шароити ночор аҳволда. Дастгоҳлар ниҳоятда эскириб кетган. Эпақага келтириш учун маблағ керак. Маблағни эса секин-аста пиллани тўлиқ ўзимизда қайта ишлашга ўтишдан, тайёр товар тайёрлашдан топиш мумкин. Ана шунда пиллага янада юқори нарх қўйиш мумкин бўлади.

— **Суҳбатингиз учун ташаккур!**

Суҳбатдош

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

СССР Олий Кенгашининг қарори

«УМУМИЙ ҲАРБИЙ МАЖБУРИЯТ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР Қонунига ўзгартишлар киритиш ҳақида»ги СССР Қонуни эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. 1991—1992 йилларда ҳақиқий ҳарбий хизматнинг икки йиллик муддатига ўтилсин, шу даврда 1991 йил 1 январгача ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ёки СССР Қуролли Кучларининг бошқа туридан (қўшинлар туридан) ўтказилган Ҳарбий-Денгиз Флоти ва Чегара қўшинлари денгиз қисмлари жанговар таъминот кемалари ва соҳил қисмларининг матрослари ҳамда старшиналари учун ҳақиқий ҳарбий хизматнинг уч йиллик муддати сақлаб қолинсин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 12 май.

ЎЗИМИЗДА ҲАМ, ЧЕТ ЭЛДА ҲАМ

Бекобод шаҳридаги бу бошқарма жамоаси зиммасига масъулиятли вазифа юклатилган. Свердловск шаҳрида жойлашган Ўрол домна печларини тузатиш трестига қарашли бошқарма ишчи-хизматчилари Ўзбекистон металлургия заводи бўлинмаларида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар бу ерда кенг ҳажмдаги тузатиш ишларини амалга оширишмоқда. Барча цехлардаги асбоб-ускуналар, агрегатларни қайта тикламоқдалар. Режаларини доим ортиғи билан бажаришяпти. Ишларининг сифати ҳам яхши бўлмоқда. Кўпчилик топшириқларни барвақт уддалашмоқда. Масалан, март ойида мартен печини капитал тузатиш ишларини режада белгиланганидан 16 соат илгари тугатдилар. Кўринишдан бу вақт жуда озга ўхшайди. Лекин катта ҳажмли мартен печи учун эса бу жуда асқотади. Чунки ана шу соатлар ичида қўшимча ўнлаб тонна металлни эритиш мумкин.

Бошқарма жамоаси Бекобод қатори айрим хорижий мамлакатларнинг металлургия заводларида агрегатларни тузатиш бўйича тузилган шартномалар асосида ҳам ишламоқдалар. Жумладан, ҳозирги вақтда беш кишидан иборат ўтга чидамли ғишт терувчилар бригадаси Мексикага жўнаш учун тайёргарлик кўрмоқда. Бундан ташқари Ҳиндистон ва Венгрия металлурглари билан ҳам тузатиш ишларини амалга ошириш юзасидан бир битимга келинган. Магнитогорск ва Тула шаҳридаги ана шу трест бошқармалари ишчи-хизматчилари сафида бўлган бекободликлар қатор чет эл мамлакатларида ишлашмоқда.

Жамоа эришаётган ютуқлар асоси ҳақида гап кетгудек бўлса аввало бошқарманинг ижтимоий ривожлантириш билан боғлиқ бўлган ишлар кўламининг кенгайиб бораётганлигини айтиш керак. Чунки режаларни доим ошириб ва сифатли бажараётган жамоа олаётган даромад ҳам кўпайиб бормоқда. Бу ўз навбатида ишчи-хизматчиларнинг турли ижтимоий эҳтиёжларини қондиришга маблағ ажратишни кўпайтириш имконини бермоқда.

Ҳозирги вақтда барча ишчи-хизматчилар туш вақтида бепул овқатланишяпти. Махсус талонлар ёрдамида уларга сут маҳсулотлари текин берилмоқда. Ҳар бир бўлинмада ювиниш ва кийиниш хоналари ташкил этилган. Қизил бурчаклар бўлиб, уларда газета ва журналлар тахламлари, телевизор, радиоприёмник, шахмат-шашка бор. Ишчилар бўш вақтларини шундай масканларда маданий дам олиш билан ўтказишлари мумкин. Бошқарманинг махсус автобуслари ҳам тузатувчилар хизматида. Улар узоқда яшаётган кишиларни иш жойига олиб келиш ва уйларига этиб қўйиш билан банд бўлмоқда.

Янгиобод дам олиш маскани ишчилар хизматида. Гўзал тоғ ён бағрига жойлашган бу уйда ҳар гал ўнлаб ишчи-хизматчилар мароқли ҳордиқ чиқармоқдалар, ўзларининг саломатликларини мустаҳкамламоқдалар. Шаҳар агросаноат комплекси билан тузилган шартномага мувофиқ бошқарма маъмурияти комплекс ҳисобига ҳар йили пул ўтказади. Масалан, бу йил 53 минг сўм маблағ ажратилди. Натижада бошқарма ишчиларини гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан таъминлаш анча яхшиланди. 1 Май байрами арафасида бир тонна атрофида гўшт ишчиларга тарқатилди.

Бошқармада ишчи-хизматчиларнинг ижтимоий турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилмоқда. Нарх-навонинг ошиши муносабати билан 60 сўмдан компенсация берилаётган бўлса, бу ерда у 94 сўмни ташкил этмоқда. Бунинг учун маблағ қўшимча олинган фойдадан ажратиляпти.

Ишчи-хизматчиларнинг фарзандлари ҳам ҳар томонлама ғамхўрлик билан қуршаб олинган. Кейинги йилларда шу мақсадда кўпгина тадбирлар амалга оширилди. Тузатувчиларнинг бир неча гуруҳ ўғил-қизлари Москва, Киев, Олмаота, Сочи, Рига шаҳарларида саёҳатда бўлиб қайтдилар. Шу йилнинг биринчи чорагида эса улар Новгород, Одесса шаҳарларига бориб, бу ердаги тарихий ёдгорликларни томоша қилдилар. Бундай саёҳатлар учун барча маблағ бошқарма ҳисобидан сарфланмоқда.

— Жамоамиз ёмон ишламаяпти,— деди биз билан суҳбатда бошқарма бошлиғи А. А. Пан.— Самарали меҳнат натижасидан аввало уларнинг ўзлари наф кўрмоқдалар. Маошлари ҳам ой сайин ошиб бормоқда. Ҳозирги кунда ўрта ҳисоб билан 400—500 сўмни ташкил этмоқда. Лекин ишчиларнинг дам олишини яхшилашга қаратилган қатор ишларимиз жуда қийинлик билан амалга ошмоқда. Масалан, қардош Хўжанд вилоятининг Қўштегирмон қўрғонида дам олиш минтақаси қуриш учун жой ажратилган эди. Бу ерда ишлар бошланиб кетди. Лекин суръатидан кўнглимиз тўлмаяпти. Бунинг сабаби қурилиш материаллари етишмаяпти. Биз бу ҳақда қатор мутасадди ташкилотлар раҳбарларига мурожаат қилдик. Лекин ҳамон сезиларли ўзгариш бўлаётгани йўқ. Ваҳоланки бу минтақани барпо этиш ҳозирги кунда жамоамиз учун жуда зарурдир. Биз бу йўлдаги ишларимизни давом эттираверамиз. Яхши меҳнат шароити яратиб берилса жамоанинг ютуқлари ҳам салмоқли бўлишини тажрибамизда кўриб турибмиз.

А. АШУРОВ,
А. БОБОНАЗАРОВ.

ТИНЧЛИК ЖАМҒАРМАСИДАН ХАЙРИЯ

Ҳаммамиз кенг нишонлаган Буюк Ғалабанинг 46 йиллиги ва Совет тинчлик жамғармасининг 30 йиллигига бағишлаб яқинда республикамиз шаҳарлари бўйлаб тинчлик эстафетаси ўтказилди. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, меҳнат ветеранлари, тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети фаоллари тушган автомашина қаерга бормасин, уни зўр шоду-хуррамлик, карнай-сурнай ва нон-туз билан қарши олдилар.

Тинчлик юриши қатнашчилари совет халқининг ўлмас жасорати ҳақида ўз хотиралари асосида гапириб бердилар, жойларда жонли суҳбатлар, турли авлод вакилларининг учрашувлари уюштирилди. Эстафета бу йил хайрия мақсадларини ҳам назарда тутган эди. Совет тинчлик жамғармаси ҳисобидан меҳр-шафқатга муҳтож кишиларга, собиқ фронтчиларга, «афғон»чи жангчиларга беминнат ёрдам кўрсатилди.

— Андижонга борганимизда шаҳардаги болалар уйида бўлдик, — дейди тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети Ўзбекистон бошқаруви раисининг ўринбосари И. С. Тўйчиев. — Ота-онасиз норасидалар тарбияланаётган бу масканга иккита холодильник, чанг ютгичлар, дазмоллар топширдик. Наманганда ҳам болалар касалхонаси рўзғор буюмларига муҳтож ҳолда экан. Ана шу камёб нарсалар тинчлик жамғармасидан совға сифатида ҳадя қилинди. Бу ерда қўл-оёғи ишламай қолган тракторчи истиқомат қилиши ҳақида эшитгандик. Биз унинг хонадонига ташриф буюрдик. Бельгиядан сотиб олинган қулай коляска собиқ тракторчи учун жуда асқотади. Шунинг учун ҳам унинг ота-онаси, бир юз уч ёшли бобаси бу совғадан бениҳоя қувондилар.

Эстафета юриши Тошкентда якунланди. Вилоят партия қўмитаси биносида пойтахт шаҳри ва вилоятида яшовчи кекса фронтчилар, кўп болали оналар, байналмилалчи жангчилар тўпланишди. Улар орасида кўп йиллардан буён тинчлик жамғармасига баҳоли-қудрат ёрдамлашиб келаётган саховатли кишилар ҳам бор эди.

Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети топшириғига мувофиқ самарали фаолияти учун вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари комитети раиси А. П. Алимов ва «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия қўмитасининг котиби Г. А. Григорьянга «Тинчлик учун курашчи» фахрий медаллари берилди.

Дин ишлари бўйича кенгашнинг Тошкент вилоятидаги вакили М. Х. Юсупхўжаев ва Тошкент шаҳридаги вакили Т. И. Искандаров тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Бундан буён тинчлик жамғармасига тушган маблағларнинг катта қисми ўзимизда қоляпти, уларни жумҳурият ва вилоят тинчликни ҳимоя қилиш комитетлари меҳр-шафқат ҳамда хайрия ишларига сарфлаётирлар. Қизил Ярим ой жамияти билан ҳамкорликда махсус бир штатга мутахассис ишга олиниб, унинг ёрдамида ночор кишиларнинг уйига бориб тиббий ёрдам кўрсатилмоқда. Тошкентда Афғонистондаги урушда қатнашган байналмилалчиларнинг соғлиғини тиклаш маркази ташкил этиляпти. Ана шу мақсадга ҳам анчагина маблағ ажратилди. Наврўз жамғармаси ҳисобига бу йил 50 минг сўм берилди.

Тинчлик жамғармасидан хайрия олган кишиларнинг кўплари узоқ йиллар мобайнида олижаноб ишларни амалга ошириб келган шахслардир. Сиз уларни яхши танийсиз. Шулардан бири Саодатхон Тоҳирова. Тошкентдаги «Шарқ гули» фабрикасининг бу чевари беш йил бурун пенсияга чиққан эди. У ўзининг дастлабки пенсия пулидан Чернобиль фожиаси қурбонларига ёрдам берган эди. Қалби саховатга тўла бу аёл икки марта «Наврўз» жамғармасига ҳам баҳоли-қудрат пул ўтказди. У ой сайин пенсия пулидан маълум қисмини тинчлик жамғармасига топшириб келаётир.

1919 йилдан КПСС аъзоси, гражданлар урушининг фаол қатнашчиси Иван Сергеевич Секретаревнинг ҳаёти ҳозирги ёшларимиз учун ибратлидир. У Колчак, Врангелга қарши фронтларда мардона жанг қилган, Улуғ Ватан урушида ҳам кўп қаҳрамонликлар кўрсатган. Худди шунингдек Улуғ Ватан уруши қатнашчилари тошкентлик Холиқ ака Мирзаев, Орджоникидзе районилик Икром ака Юсупов, Калинин районилик Абдулла ака Саидхўжаевлар ҳам қимматбаҳо совғалар олдилар. Фашизмга қарши урушда хотин-қизларимиз кўрсатган жасорат ҳам эркакларникидан оз эмасди. Ангренлик «Қаҳрамон она» Садиниса Жўраева, Чилонзорда истиқомат қилувчи кўп болали она Санобар Мажидова Улуғ Ватан уруши иштирокчиларидир. Бир ўзи ўн болани боқиб тарбиялаётган Маҳбуба опа Юсупованинг хизматлари ҳам таҳсинга лойиқ. Афғон урушида қатнашиб, иккинчи гуруҳ ногирони бўлган икки фарзанднинг отаси Зокир Қиёмов, бу машъум урушда 1989 йили ҳалок бўлган Владимир Сергеевичнинг рафиқаси Марина Александровна Каракишянларга ҳам ҳамият кўрсатилди.

Яхшилик асло унутилмайди, саховат сира ёддан чиқмайди, қаҳрамонлик ҳамиша қалбда сақланади. Тинчликни ҳимоя қилиш комитети ва тинчлик жамғармаси вилоят бўлими ўтказган хайрия тадбири буни яна бир бор тасдиқлади.

С. МУСАЕВ.

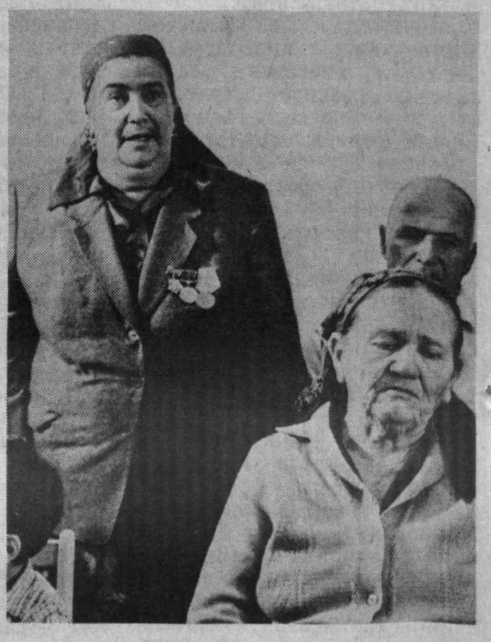

● Суратларда: Тинчлик жамғармаси ҳисобидан хайрия топшириш маросимида.

Суратчи В. ТУРАЕВ.

● Инсонийликни улуғлаб

КЎНГЛИ ЯРИМЛАРГА МАДАД

Ушбу сатрларни битишга ўтиришим билан беихтиёр ўзбек халқининг ажойиб бир мақоли ёдимга тушди: одам одам билан тирик!

Дарҳақиқат, инсон дунёга келибди-ки, ҳамиша одамлар орасида яшаган, улардан илҳом, мадад олган. Бири-бирига ғамхўр, меҳрибон дўст бўлган.

Ҳазрати Алишер Навоий:

Одами эрсанг,
демагил одами,
Оники йўқ халқ
ғамидин ғами

деб беҳуда айтмаган, ахир!

Бағри кенг, лафзи ҳалол, заҳматкаш ўзбек халқи авлод-авлодларимиз, ота-боболаримизнинг ана шу ажойиб нақлига мос удумларни асрлар давомида, йиллар, замонлар оша кўз қорачиғидек сақлаб, эъзозлаб келди ва бундан буён ҳам доимо шунга амал қилишига аминмиз.

Шунинг исботи тариқасида бўлиб ўтган бир воқеани сўзлаб бермоқчиман. Яқинда олий билимгоҳимизда шанбалик ўтказдик. Шу куни тарих куллиётида берилиб ишлаётган йигит-қизлар орасида иккита V курсдан биронта ҳам талабани учратмадик. Куллиёт бошлиғи ҳам кўринмади.

— Ажабланманг,— деди бизни тинчлантириб куллиёт штабининг бошлиғи А. Хазратқулов. — Уларнинг барчаси «Қариялар уйи»га кетишди. Бу ердаги ишларни ўзимиз уддалайверамиз...

Бундай хайрли ишлар куллиётда биринчи бор қилинаётгани йўқ. Олий билимгоҳда зарур бўлган ҳолларда керакли нарсаларни топиб келишда куллиёт ҳамма вақт раҳбариятимиздан ўз ёрдамини аямайди.

Биномизда тасодифан ёнғин кўтарилган эди. Ўшанда бошқа қурилиш материаллари қатори тунука ҳам жуда зарур бўлди. Шунда куллиёт бошлиғи Омил ака Олимжонов Ўрта Осиё иссиқлик монтаж трестининг бошлиғи Шоҳид Расулов орқали 2500 дона (10 тонна) тунука келтирди. Улар бунақанги хайрли ишларни ўз ташаббуслари билан бажаришади.

...Эски шаҳарнинг бир вақтлар «Хотинкўприк» деб аталган кўҳна ва сергавжум мавзеи ҳозир «Студентлар шаҳарчаси» деб аталади. Ана шу шаҳарчанинг «Фарғона» чойхонаси олдидан ўтадиган катта йўл шаҳарнинг энг табаррук даргоҳларидан бирига олиб келади.

Салобатли қўш дарвоза пештоқига «Тошкент жумҳурият партия, уруш ва меҳнат ветеранлари пансионати» деб ёзиб қўйилган. Оддийгина қилиб айтганда «Қариялар уйи». Дарвозадан киришингиз билан сокин, хушманзара боғ сизни ўз бағрига олади. Кенг, текис йўлнинг икки четида хилма-хил дарахтлар гуллаб, баъзилари ҳосил ҳам туккан. Атроф кўм-кўк. Фавворалардан отилаётган сув қуёш нурида камалаксимон товланади.

«Қариялар уйи» директори Вали ака Сайидаҳмедов талабаларни самимий қарши олди.

— Келишимиз боисини эшитиб, у киши беҳад хурсанд бўлди, — деб ҳикоя қилади куллиёт бошлиғи.— Бироз суҳбатдан сўнг бизни «Қариялар уйи» шарт-шароитлари билан таништира бошлади. Ҳаммаёқ озода, саранжом-саришта. Хоналар кенг, ёруғ ва шинам жиҳозланган. Телевизор, радио, турли рўзнома ва ойномалар муҳайё. Хуллас, бир сўз билан айтганда, камчиликлар йўқ. Бироқ...

Куллиёт бошлиғи бир зум жим қолди. Ўртага сукунат чўкди. Анчадан кейин оғир хўрсиниб, ғамгин оҳангда сўзида давом этди...

— Бироқ фарзандлари, яқин қариндош-уруғлари, дўст-биродарларининг икки оғиз ширин сўзи, бир лаҳза самимий эътибори етишмайди, холос.

«Қариялар уйи»да холидан ҳеч ким хабар олмайдиганлар ҳам йўқ эмас экан. Талабалар энг аввало ана шуларнинг дард-аламларига бир оз бўлса ҳам малҳам бўлишга ҳаракат қилдилар. Уларнинг юмушларини бажаришда, айримларига хат ёзишда кўмаклашдилар. Қарияларни қизиқтирган саволларга баҳоли қудрат жавоб бердилар. Кўплари билан яқиндан танишиб, тез-тез улардан хабар олиб туришни дилларига тугиб қўйишди. Кексалар эса бениҳоя хурсанд бўлдилар.

Мутал РУСТАМОВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

● Миш-мишлар ва ҳақиқат

ТИНЧЛАНИНГ, ПУЛ АЛМАШТИРИЛМАЙДИ!

Ташвишли давримизда «миш-мишлар қанчалик беҳуда бўлса, унга шунчалик кўпроқ ишонишади» деган эски ҳақиқат яна тасдиқланмоқда. Ўзбекистоннинг бир қанча вилоятларида, ҳатто Тошкентнинг ўзида ҳам шов-шув авжига чиқмоқда, уни фақат эллик ва юз сўмлик пулларни алмаштириш вақтидаги шов-шувга қиёслаш мумкин. Бу гал «хабардор кишилар» пул алмаштирилишини хабар қилдилар. Бу иш... 16 майда бўлар эмиш.

Шугина эмас, бухоролик мухбиримизнинг хабар қилишича, у ерда одамлар кўп сонли соқчилар янги пул солинган контейнерлар жойланган махсус вагонни шаҳарга олиб келишганига қаттиқ ишонишяпти. Ҳақиқатан ҳам шундайми? Бу саволга Ўзбекистон ССР Давлат банки бошқарувининг раиси Э. Боқибоевдан жавоб беришни илтимос қилдик.

— Буларнинг ҳаммаси асоссиз миш-мишлардир,— дейди Эркин Жўраевич дадиллик билан.— Ҳақиқатан ҳам сўнгги кунларда Қорақалпоғистонда, Хоразм, Бухоро, Наманган ва Тошкент вилоятларида, айниқса Тошкент шаҳрида айрим кишилар 25, 10 ва 5 сўмлик пулларни алмаштириш бошланади, деган миш-мишларни тарқатмоқдалар. Яқинда алмаштирилган 50 ва 100 сўмлик пуллар ҳам ислоҳ қилинар эмиш. Бундай миш-мишлар жамғарма банкларида одамларнинг навбатда туришига сабаб бўлди.

Кези келганидан фойдаланиб, шуни расмий равишда айтаманки, пул алмаштирилмайди, миш-мишларга ишонманг. Ўз жамғармангизни сиз жамғарма банкларига қўймоқчи бўлсангиз, марҳамат, банкнинг исталган бўлимига мурожаат қилишингиз мумкин. Уларнинг ҳаммаси заёмлар ва сертификатлар билан таъминланган. Уларни хоҳлаганингизча сотиб олишингиз мумкин.

Л. ЛЕВИН,
(ЎзТАГ мухбири).

ХАЛҚНИНГ ДУОСИНИ ОЛДИ

ДЕПУТАТЛИК — бу лавозим эмас. Аммо депутатлик ваколатидан фойдаланиб, халқ манфаати йўлида ҳалол меҳнат қилаётган шундай заҳматкаш кишилар борки, улар ҳақида илиқ гаплар айтмаслик инсофдан эмас. Халқ ташвиши билан яшайдиган, халқ турмуш тарзини бироз бўлса ҳам яхшилаш йўлида астойдил жон куйдирадиган кишиларни халқимиз одатда, фидойилар дейишади.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган Бурчмулла ўрмон хўжалиги ўрмончиси Ҳабибулло Жўраев ана шундай кишилардан десак, асло муболаға бўлмаса керак.

Ҳабибулло хизмат юзасидан кўпгина жойларда бўлганида шу ерлик халқлар учун яратилган маданий-маиший шароитларни кўриб ҳам қувонарди, ҳам куюнарди. Қувониши табиий. Меҳнаткашлар учун ҳордиқ чиқариш маскани бўлган чойхона, клуб, касалхоналар кимларни ҳам қувонтирмайди дейсиз. Бўлмаса нега куюнарди дерсиз. Шундай ҳордиқ чиқариш масканлари қишлоғида йўқлиги, бўлса ҳам кичкина, кўримсизлиги, айниқса, чойхонанинг совхоз дала шийпони ҳисобида ишлаши, ёшлар ва кексаларни бамайлихотир дам ололмаслиги уни кўп ўйлантирарди.

Ҳабибулло кўнглига тинчлик бермаётган бу муаммони ечиш йўлини кўп излади. Ногаҳон, ечими топилгандай бўлди. Ўзи меҳнат қилаётган Бурчмулла ўрмон хўжалигининг Сижжак участкаси бир неча йилдан бери ўрмон хўжалиги даромадига салмоқли улуш қўшиб келарди. Лекин сижжакликлар учун бирор манфаатли ишни амалга оширмас эди. Калаванинг учи топилгандай бўлди. 1989 йил декабрь ойлари... Ўзбекистон Жумҳуриятининг Олий ва маҳаллий Советларига депутатликка номзодлар кўрсатилаётган эди. Ҳабибулло кўнглидагини халққа очиб солди. Маслаҳатлашди. Шундай қилиб, 59-сайлов мавзесидан район совети депутатлигига номзодини дадил кўрсатди. Номзоднинг ҳаракат дастурида қишлоққа замонавий чойхона, амбулатория (касалхона) қуриш, совхознинг бўш ётган ерларида 10 гектар ёнғоқзор, бодомзор барпо этиш мужассамланган эди. Сайловчилар ҳам унинг дастурини маъқуллашди. Шунинг учун ҳам 1990 йил 18 февралда бўлган сайловда район Советига депутатликка кўпчилик овоз олиб, муқобил номзодларни енгиб, депутат қилиб сайланди.

Депутат бўлишга бўлди-ю, лекин халқ ишончини оқлаш уни бироз чўчитди. Аммо Ҳабибулло ҳам бўш келадиганлардан эмас эди. Ўйлаб қўйган режасини амалга ошириш учун Бурчмулла ўрмон хўжалиги раҳбарларидан чойхона қурилишига маблағ сўради. Иш дастлаб силлиқ кўчмади. Хўжалик раҳбарлари аввалига тихирлик қилишган бўлса ҳам ноиб талабини далиллар билан исботлагач, ноилож кўнишди. Чойхона қуриш учун керакли маблағ ажратилди. Қурилишга бошидан охиригача раҳбарлик қилишни Ҳабибуллонинг ўзига топширишди.

Холва деган билан оғиз чучимайди,— дейди халқимиз. Бу бежиз айтилмаган нақл. Бирор қурилишни

ДЕПУТАТЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

бунёд этиш учун қанча елиб югуриш керак. Лекин қаловини топсанг, астойдил ҳаракат қилинса, имконият топилиб иш юришиб кетиши ҳеч гап эмас экан.

Ҳабибуллонинг ҳам секинлик билан бўлса-да иши юришди. Дастлаб чойхона учун жой танланди. Қизиғи шундаки, қурилишда ижарачи ҳам, пудратчи ҳам Сижжак участкасидаги ўрмончиларнинг ўзлари бўлишди. Лойиҳа асосида тош, цемент билан пойдевор қуришди. Қибрай ғишт заводи билан келишилиб катта ҳажмли 6 минг дона ғишт ташиб келтирилди.

Ўрмончилардан Турсунбой Йўлдошев, Жумабой Йўлдошев, Шермат Пирматов, Зокир Носирметов, Йўлдош Жалоловлардан иборат кичик бригада тузиб қурилиш бошлаб юборилди. Улар ҳатто дам олиш кунисиз, вақт билан ҳисоблашмай бир ярим ой деганда чойхона томини ёпишди. Айтмоқчи, чойхона учун ёғочни ўрмончилар ўз ўрмонларидан тайёрлашди. Турли тарғибот-ташвиқот ишларини амалга ошириш учун катта зал, қариялар ва ёшлар хонаси, меҳмонхона, емакхона (ёзги ва қишки), олди пешайвонли жами 6 хонадан иборат замонавий чойхона қад кўтарди.

Албатта, чойхонада ҳали анчагина ишлар амалга оширилиши керак. Қурувчилар эса шулар билан банд. Тагини пол қилиш, плиталаш, ташқи деворларини сувaш ва безаш турли кўнгилочар ўйинлар учун жиҳозлар сотиб олиш каби ишларни амалга ошириш керак. Айни пайтда дераза, эшиклари уста қўлида сайқал топмоқда.

Бўш ётган совхоз ерларида ўрмонзор барпо этиш учун кузда 10 гектарга яқин қия ерлар пол қилиниб, кўчат экиш учун тайёрлаб қўйилди. Кўчат ўтказиш эрта баҳорда бошлаб юборилди. Амбулатория типидаги касалхона қуриш учун лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаш тараддуди кўриляпти. Касалхона учун ҳам ер ажратилди.

Ҳабибуллонинг депутат сифатида амалга ошмрадиган ишлари кўп ҳали. Халқнинг маданий-маиший аҳволини яхшилаш, турмуш тарзини фаровонлаштириш унинг энг катта нияти.

У қишлоқда маҳалла комитетининг раиси сифатида ҳам халқнинг обрў-эътиборини қозонган. Сайловчилардан тушган таклиф ва сўровларни имконияти борича ижобий ҳал этишга эришмоқда. Халқнинг тўю-томошасида ҳам, оғир кунларида ҳам улар билан бирга ҳамдард, ҳамфикр.

Депутатнинг амалга ошираётган ишларида Бурчмулла ўрмон хўжалиги раҳбарларининг ҳам катта ҳиссалари бор, албатта.

Ҳа, сижжакликлар 1991 йилда янги, замонавий чойхонада чойхўрлик қилиш бахтига муяссар бўладилар, шифохонада саломатликларини тиклайдилар. Ҳадемай қишлоққа қадам ранжида қилган меҳмонларни улар янги боғнинг меваси билан кутиб оладилар.

Бугун ўз депутатларидан кўнгли тўлган қишлоқ аҳли халққа хизмат қилишни ўзининг инсоний бурчи деб билган бундай депутатларимиз ҳамиша бор бўлсин, уларнинг сафи кўпайсин деб, дуо қилишяпти.

Ш. МАДРАҲИМОВ,
Бўстонлиқ райони Сижжак қишлоғидаги 49-мактаб муаллими.

САУНА ИШЧИЛАР ХИЗМАТИДА

«КОММУНА» шўро хўжалиги ишчилари катта қулайликка эга бўлдилар. Трактор паркида бунёд этилган Сауна ишга туширилиб, меҳнаткашларга ишдан сўнг хуш кайфият бахш этишга хизмат қиляпти. Сауна олти хонадан иборат бўлиб, чўмилиш ҳавзасидан тортиб сартарошхонагача ишлаб турибди.

— Бу қулайлик иш унумининг ошишига ҳам таъсир қилмоқда,— дейди хўжалик механиги Ўктам Мирмуҳаммедов,— Авваллари тракторчиларимиз, таъмирловчиларимиз иш тугагандан сўнг жимгина уй-уйига тарқалишар эди. Ҳозир эса устахона ҳар биримизнинг меҳнат қилиш ва дам олиш, барча имкониятларимизни рўёбга чиқариш масканимизга айланган.

А. ҚОРАБОЕВ,
Паркент ноҳияси.

ОДАМЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Тошкентда аҳолини асосий озиқ-овқат ва ашёвий моллар билан кафолатли таъминлаш республика штабининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари У. К. Исмоилов бошқарди. Мазкур штабга раҳбарлик қилиш унинг зиммасига юкланган.

Республика ҳукуматининг Андижон, Фарғона ва Сирдарё вилоятларида аҳолини озиқ-овқат ва ашёвий моллар билан кафолатли таъминлаш масалалари борасидаги фармойишлари қандай бажарилаётганини текшириш натижалари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Андижон ва Фарғона вилоятларида бу иш етарлича олиб борилмаяпти, деб таърифланди. Маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг, савдо бошқармаларининг истеъмол бозорини барқарорлаштириш ҳамда республика аҳолисига молларнинг белгиланган миқдорда сотилишини ташкил этиш борасидаги фаолиятида жиддий камчиликларга йўл қўйилганлиги таъкидланди.

Ўзбекистон ССР Савдо ва Дон маҳсулотлари вазирликлари, Ўзбекбирлашув раҳбарларининг аҳолини июнь ойида озиқ-овқат билан таъминлаш учун кўрилган тадбирлар тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Штаб мажлисида Тошкент вилоятида Вазирлар маҳкамасининг «Ўзбекистон ССР аҳолисига асосий озиқ-овқат ва ашёвий молларни сотишни барқарорлаштириш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги қарори корхоналар ва ташкилотларда, қишлоқ жойларда қандай бажарилаётгани ҳам муҳокама қилинди.

Мажлисда республикадаги тижорат савдосининг аҳволига жиддий эътибор берилди. Маҳаллий Советлар ижроия комитетларига аҳолига савдо хизмати кўрсатишнинг бу турини фаоллаштириб, даромадларни ёш келин-куёвларни моллар билан имтиёзли таъминлаш, шунингдек талабалар ва ўқувчиларни овқатлантириш билан боғлиқ харажатлар ўрнини қоплашга сарфлаш тавсия этилди.

АРМИЯ ШАРТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛМОҚДА

ҲАР ЙИЛИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРГА 100.000 ДАН КЎПРОҚ АСКАР ЮБОРАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОН ҚЎЙГАН ШАРТЛАРНИ АРМИЯ ҚАБУЛ ҚИЛМОҚДА

СССР Қуролли Кучларининг Бош штаби билан Ўзбекистон ССР ҳукумати жумҳурият фуқароларининг ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилишини ва хизматни ўташини яхшилаш тўғрисида биринчи марта битим туздилар. Бу ҳужжат армияни демократиялаш сари қўйилган қадам сифатида ҳам муҳимдир. Бундан ташқари, у марказ билан жумҳурият ўртасида янги муносабатлар вужудга келганининг далилидир.

СССР Президенти билан тўққиз жумҳурият раҳбарларининг яқинда қабул этилган қўшма баёнотидан сўнг шу битим юзага келди. Иттифоқдаги ваколатлар фарқлаб қўйилишини эътиборга олиб, жумҳурият мамлакатнинг экстерриториал белгига қараб шакллантириладиган ягона байналмилал армиясини барпо этишда марказни қўллаб-қувватлайди. Бироқ ўз иштирокининг шартлари ва даражасини жумҳуриятнинг ўзи белгилайди.

Ҳужжатда илгари тартиб-қоидани танҳо ўзи белгилаб келган қудратли ҳарбий маҳкаманинг ҳуқуқларигина эмас, мажбуриятлари ҳам кўрсатилган. Мустақил давлатнинг фуқаролари бўлган йигитларни ҳимоя қилмоқчи бўлган жумҳуриятнинг мажбуриятларигина эмас, ҳуқуқлари ҳам кўрсатилган. Бош штаб ҳам жумҳуриятнинг мана шундай «аралашуви»га рози, чунки битимда таъкидланганидек, ҳарбий масалалар «ССР Иттифоқининг ва Иттифоқ субъектлари бўлмиш жумҳуриятларнинг биргаликдаги ваколати» жумласига киради.

— Имзоланган битим ҳарбий хизмат тажрибасига қандай янгилик киритади? — деб сўрайман Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссари генерал-майор В. Маҳмудовдан.

— Энг муҳими шуки, энди Бош штаб билан биз биргаликда истисносиз армияга чақирилувчи ҳар бир кишига — йигитнинг район ҳарбий комиссариатида рўйхатга олинган, уни хизматга тайёрлаш ва хизматни ўташ вақтидан тортиб, то захирага бўшатилган жангчининг қайтиб келиши ва ишга жойлашишигача бошдан оёқ эътибор берадиган бўламиз. Жумладан, ота-оналарга ўз ўғлининг қисмга етиб келганлиги тўғрисида хат ёзиб юбориш, командирларнинг номини, хизмат жойи ва шу кабиларни кўрсатиш мажбурий тартибда жорий этилади.

Минтақамизнинг хусусиятлари ҳам ҳисобга олинган. Айтайлик, кўп болали оиланинг икки-уч ўғли айни бир вақтда хизмат қилаётган ҳоллар бўлади. Агар шундай ҳолатда оила оғир аҳволда қоладиган бўлса, армияга чақирилувчини чақириш муддати кечиктирилиши мумкин. Башарти, йигитнинг акаси ҳарбий хизматни ўташ вақтида ҳалок бўлган ёки ўлган бўлса, у чақирилишдан бутунлай озод қилинади. Ўғиллардан қайси бири озод қилинишини ота-оналар ҳал этишади.

Бироқ армияга чақирилувчи йигит бу ҳуқуқдан фойдаланмаслиги ҳам мумкинми?

— Ҳа, бу ҳам бизнинг хусусиятларимиздан бири — йигитларнинг кўпчилиги армияга интилади. Ҳаётий анъанадан бир мисол. Келин-куёвни унаштириш вақтида келиннинг ота-онаси куёв армия хизматини ўтаб келганми ёки йўқми эканини албатта суриштиради. Агар хизмат қилиб келган бўлса, у бақувват, масъулиятни сезадиган киши, ҳақиқий эркак, бундай куёв билан келин ҳам фахрланади.

Армияга чақирилувчиларнинг сиҳат-саломатлигини текширувдан ўтказишга ҳам талаблар оширилмоқда. Илгари армияга баъзан унчалик соғлом бўлмаган нимжон йигитларни ҳам олаверишар эди. Бунга йўл қўйиб бўлмайди, албатта. Энди бундай масалалар жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлиги, унинг билимдон мутахассислари иштирокида ҳал этилади. Ҳарбий қурилиш отрядларига юбориладиган йигитлар эса хизматни фақат Ўзбекистон ҳудудида ўтайдилар.

— Битимда кўрсатилишича, энди жумҳуриятдан армияга чақирилувчи йигитлар Кавказорти ҳарбий округига ва Каспий флотилияси ҳамда Қора денгиз флоти кучларига фақат шахсий ихтиёрий истаклари билангина борришлари мумкин. Хўш, сизнингча, шундай хоҳловчилар топилармикан?

— Албатта топилади. Ҳа, айтмоқчи, бунда улар имтиёз олишади: таътили узайтирилади, ойига юқори миқдорда — 150—200 сўм маош олишади. Шуни айтиб ўтмоқчиманки, ҳозир Ўзбекистондан бутун мамлакат Армия ва Флот қисмларида 300 мингдан кўпроқ аскар, сержант ва матрос хизмат қилмоқда. Улар жумҳуриятимиздаги 100 дан ортиқ миллатнинг фарзандларидир. Бош штаб уларнинг ижтимоий ҳимояланишини ва суғурталанишини таъминлайди, уларнинг хавфсизлиги, қисмларда ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартибот мустаҳкамланиши ҳақида ҳар томонлама ғамхўрлик қилади.

— Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармасининг раҳбарлари ёшларга мурожаат этиб, муқаддас фарзандлик бурчини бажаришга: армияда астойдил хизмат қилишга чақирдилар. Аввалги чақириқ унчалик осон ўтмаган эди, шуни ҳисобга олганда, бу мурожаат ёрдам бердими?

— Ишёқмаслик, интизомсизлик Ватан ҳимоячиси номига доғ туширади. Бундай иллатлар ислом динида гуноҳи азим ҳисобланади.

А. ОРЛОВ,
«ИЗВЕСТИЯ»нинг ўз мухбири.

Ўзбекистон ССР
«ИЗВЕСТИЯ» рўзномасининг 15 май сонидан.

Тошкент ҳақиқати ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ЧАЛАСАВОДЛИКМИ ЁКИ МЕНСИМАСЛИК?!»

Яқинда Тошижроқўм аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси бошлиғи А. Азимов имзоси билан жавоб хати олдик. Ушбу жавобда жумладан қуйидагилар қайд этилган:

«Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг 1991 йил 20 февраль сонида чоп этилган «Чаласаводликми ёки менсимаслик?!» мақоласи Тошкент шаҳар аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ходимлари ва тегишли корхоналар раҳбарлари иштирокида 12 мартда ўтказилган Бошқарма кенгашида, ҳамда шу корхоналарнинг жойларда ўтказилган ишлаб чиқариш мажлисларида кўриб чиқилди.

Мақолада қайд этилган камчиликлар асосли деб топилди. Ҳақиқатан ҳам, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига тегишли корхоналар томонидан давлат тилига ўтиш борасида олиб борилаётган ишларни ҳам қониқарли деб бўлмайди.

1990 йил ва 1991 йилнинг 1 чорагида Тошкент шаҳар маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига қарашли «Сартарошлик хизмати» комбинатида 400 дона «Сартарошхона» пешлавҳаси тайёрланди. Шулардан 200 га яқини ўрнатилди. Шу йилнинг охиригача мавжуд 340 сартарошхона ўзбек тилидаги пешлавҳалар билан таъминланади.

«Тошшаҳсурат» бирлашмасига қарашли 20 та суратхона янги, темирга ўйиб ишланган пешлавҳалар билан таъминланди. Бундан ташқари суратхоналарда деворга ўрнатиладиган, ойнага ишланган 40 та лавҳа ўрнатилди. Ҳозирги вақтда яна 30 та пешлавҳа тайёрлаш кўзда тутилмоқда.

Маиший хизмат кўрсатиш бошқармасига тегишли ҳар бир бўлинмаларга давлат тилида тайёрланган «Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш қоидалари», 3 мингга яқин «Шикоят ва таклиф» дафтарлари тарқатилди.

«Кийимларни кимёвий усулда тозалаш» фабрикаси ва «Сартарошлик хизмати» комбинатига тегишли ҳар бир бўлинма давлат тилида чоп этилган давлат нархномалари билан таъминланди. Бундан ташқари, ЎзССР Фанлар академиясининг тил ва адабиёт институти билан тузилган шартномага асосан шу йил апрель ойида хизмат кўрсатиш корхоналари, бирлашмалар ва уларга қарашли бўлинмаларнинг номлари тўғри таржима қилинди.

Тошкент шаҳар ижроқўмининг аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ва тегишли корхоналар томонидан «ЎзССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонуни»ни амалга ошириш борасида олиб борилаётган ишлар давом этмоқда».

● ДОЛЗАРБ МАВЗУ

БУ ЎҒИТНИНГ ҚАДРИГА ЕТИНГ

Калий ўғити—қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил олиш ва айни пайтда маҳсулот сифатини яхшилаш омилидир

Кейинги йилларда азот, фосфор ўғитларини экинга бериш миқдори бирмунча кўпайганлиги натижасида ва агротехникани қўллашда илғор усулларни жорий этиш туфайли қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлиги ортиб бормоқда. Бу эса ўз навбатида тупроқ таркибидаги калий ўғитлари ва моддаларининг кўплаб миқдорда сарф бўлишига олиб келаётир.

Илмий тадқиқотлардан шу нарса маълумки, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида ҳозирги пайтда бир тонна пахта етиштиришга 30 килограмм, дон учун экилган маккажўхорига 15 килограмм, силос учун ўстириладиган маккажўхорига 20 килограмм, шолига 18 килограмм, каноп етиштиришга 15 килограмм, картошкага 3,5 килограмм, сабзавотга 2,5 килограмм, кўкка едириладиган йўнғичкага 3 килограмм калий моддаси сарф бўлади. Афсуски, жойлардаги қишлоқ хўжалик мутахассислари, хусусан бош агрономлар, кимё хизмати билан шуғулланадиган агрономлар буни яхши билсалар-да кўп ҳолларда бу қоидага амал қилмайдилар. Оқибатда бу ўғитни қўллашга эътибор сусайиб кетмоқда. Ҳисобот маълумотларига қараганда охирги йилларда вилоятда гектарига ўртача солинган калий ўғити атиги 50 килограммни ташкил этмоқда. Бу шуни кўрсатадики, тупроққа солиниб, экиннинг ўзлаштириши ва ҳосил олишига сарф бўлаётган калий ўғити биз айни пайтда тупроққа бераётган калий ўғитига нисбатан анча кўпдир.

Ваҳоланки, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили асосан тупроқда мавжуд бўлган бошқа ўғитлар билан бир қаторда калий ўғитининг кўп ёки озлигига ҳам боғлиқдир. Масалан, охирги 5—10 йил ичида вилоят бўйича ҳар гектар ерга ўртача бошқа ўғитлар билан бир қаторда 60 килограммдан калий ўғити сарфланган. Экиннинг ривожи ва ҳосил олиши жараёнида эса тупроқ таркибидаги табиий моддаларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда ҳаммаси бўлиб 146 килограммдан калий ўғити сарф бўлиб тупроқдан чиқиб кетган. Бунинг оқибатида тупроқ таркибидаги калий ўғитининг камёблиги ҳар бир гектар ерда 77 килограммни ташкил этмоқда. Тупроқдаги бу етишмовчиликни қоплаш эса бор йўғи 40 фоизни ташкил этади.

Кейинги ўн йилликда вилоятда азот ва калий ўғити нисбати 1:0, 25, 0,27 ни ташкил этди. Бундан чиқадиган хулоса шуки, тупроқ таркибидаги калий ўғити нисбати жуда ҳам камайиб кетди. Нисбатнинг бузилиши эса тупроқ ҳосилдорлигининг пасайиб, ўсимликнинг ердан ўзига керакли хилдаги озуқа моддаларини ололмаслигига сабабчи бўлаётир.

Ҳозирги пайтда вилоятнинг тупроғи ҳамма ерга ёппасига оширилган миқдорда калий ўғитини беришни тақозо этади. Бунда энг аввало эскидан суғорилиб келинаётган ўтлоқ ва енгил тупроқли, калий ўғити ҳам бўлган ерлар назарда тутилади.

Вилоят кимёвий хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли Тошкент кимёлаштириш лойиҳалаш-қидирув станцияси ходимлари ҳар йили колхоз ва совхозларда бўлиб, тупроқ таркибини агрокимёвий жиҳатдан текшириб ҳар бир хўжалик учун картограмма тузиб берадилар. Бу картограммада қаерда калий ўғити қай миқдорда мавжуд эканлиги аниқланган бўлади.

Текширишлардан маълум бўлдики, Бекобод, Ғалаба, Калинин, Коммунистик, Оржоникидзе, Тошкент, Янгийўл ноҳияларидаги майдонларнинг тупроқ таркибида калий ўғити камайиб кетган ва ҳақиқий, асосий талабга нисбатан бор-йўғи 35—50 фоизни ташкил этади холос.

Маълумки, ҳаракатдаги фосфор ўғити бор бўлган тупроқда бир тонна пахта етиштириш учун 65 килограм, фосфор ўғити камроқ бўлган ерда эса 45 килограмм калий ўғити ишлатилади. Бу гап бошқа қишлоқ хўжалик экинларига ҳам тааллуқлидир. Таркибида юқори даражада ҳаракатланувчи фосфор ўғитлари бор бўлган тупроқда калий ўғитининг самарадорлиги икки баробар ортади. Шунинг учун ҳам калий ўғитининг миқдорини аниқлашда колхоз ва совхоз мутахассислари тузиб берилган агрокимёвий картограммаларга қатъий амал қилишлари зарурдир.

Ерга калий ўғити солиш нормаси ҳар бир килограмм тупроқдаги мавжуд ҳаракатланувчи фосфор моддасининг миқдорига боғлиқдир. Дейлик, бир килограмм тупроқда 30 миллиграмм ҳаракатланувчи фосфор бор. У ҳолда калий ўғити нормаси азот ва фосфор нисбатига мувофиқ бўлади. 31—45 миллиграмм бўлганида калий ўғити нормаси 10 фоизга ортади. Шунингдек, ҳар килограмм тупроқда ҳаракатланувчи фосфор миқдори 45—60 миллиграмм бўлганида эса калий ўғити нормаси 45 фоизга кўпаяди.

Калий моддаси, айниқса, ёш ўсимликларга ниҳоятда зарурдир. Калий ўғити билан ер етарлича озиқлантирилса, қишлоқ хўжалик экинлари совуққа чидамли ва бақувват бўлиб ўсади. Унча-бунча шамолга ётиб қолмайди. Илдиз чириш касаллигига берилмайди. Маҳсулотнинг сифати яхшиланади. Тупроқни соғломлаштиради. Агар калий ўғитидан тўғри фойдаланилса техник экинларнинг ҳосилдорлиги 20—25 фоизга, бошоқли донлар ҳосилдорлиги 25—30 фоизга, картошка ва сабзавот ҳосилдорлиги эса 35—40 фоизга ошади. Калий ўғитининг самарадорлиги, албатта, уни қўллаш вақти тупроқнинг мелиоратив ҳолатига узвий боғлиқдир. Масалан, шўрланмаган тупроқда калий ўғитини гектарига 60 килограмм солсак натижа яхши бўлади. Бу кўрсатилган миқдорни асосан озиқлантириш пайтида бериш керак. Агар калий ўғити миқдори картограммада 100 килограммдан ортиқ бўлса, бу норма икки бўлиб берилади. Биринчиси шудгорлашдан олдин ерга солинади, иккинчиси эса экинга озиқлантириш пайтида берилади. Шуни эсдан чиқармаслик керакки, агарда калий ўғити ўсимлик ривожланиш жараёнида кеч муддатда берилса, бу салбий таъсир этади, экиннинг ўсув даврини чўзиб, ғовлаб кетишига ва кеч пишишига сабабчи бўлади. Хўжаликлар калий ўғитидан фойдаланишда картограммага қатъий амал қилган ҳолда иш олиб борсалар, доимо яхши натижаларга эришиб келаётганликлари ҳақида мисоллар кўп.

Масалан, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозни олайлик. Бу хўжаликда 1990 йилда 1430 гектар майдонда пахта етиштирилди. Ғўзага 215 тонна хлорли калий ўғити ишлатилди. Бу ҳар гектарига ўртача 90 килограммдан, соф ҳолда олинганда эса 54 килограммдан тўғри келади. Хирмон кўтарилганда 5176 тонна пахта етиштирилганлиги маълум бўлди. Бу ҳосилнинг 3600 тоннаси биринчи навга сотилди. Хўжаликнинг 2-бригадасида гектарига 176 килограммдан соф ҳолда калий ўғити солинди. Бу жамоада ҳосилдорлик 35 центнерга етди. Жами олинган 337 тонна пахтанинг 78 фоизи биринчи навларга қабул қилинди. Бектемир пахта тозалаш заводи экилган «Наманган-1» навли пахта ҳосилини текшириб кўрганида тола пишиқлиги белгиланганидан юқори бўлганлигини аниқлади. Бунинг боиси калий ўғити тола пишиқлигига таъсир кўрсатган, деб гувоҳлик бердилар. Хўжаликнинг 7-жамоасида эса ҳар гектарга 60 килограммдан соф ҳолда калий ўғити берилган ва бу ерда ҳосилдорлик 34 центнерни ташкил этган. 280 тонна пахта ҳосили олинган. Бироқ шундан атиги 59 фоизи биринчи навга топширилган. Калий ўғити 2-бригадага нисбатан кам берилганлиги туфайли биринчи нав толаси ҳам кам бўлган деган хулосага келдилар.

Тошкент ноҳиясидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалигида кейинги йилларда ҳар гектар ердан олинадиган маҳсулот ортиб бормоқда. Бунинг сабаби гектарига 30—40 тоннадан маҳаллий ўғит солиниб, ернинг табиий бойлигини ошириб боришдир. Айни пайтда экинларга ҳар йили икки мартадан минерал ўғит ҳам берилади. Бунда ҳар гектарига 300—500 килограмм атрофида минерал ўғит сарф бўлмоқда. Экинлар маҳсулдорлигини оширишда селитра ва фосфорли ўғитлар билан бирга калий ўғитларининг аҳамияти ҳам каттадир. Бунда ҳар гектарига 200—300 килограмм селитра, 150—200 килограмм фосфор ва 150—200 килограмм атрофида калий ишлатилади.

Айниқса, экинларнинг ривожига калийли ўғитларнинг таъсири каттадир. Бу ўғит билан экинларга ишлов берилганда аввало экинларнинг илдиз қисми мустаҳкамланади. Ҳар хил озуқаларни ўзлаштириши яхшиланади. Экинга касаллик тушиши кескин камайди ва бу ҳосилдорликнинг ортишига ёрдам беради.

Парникда етиштирилаётган кўчатларга ҳам калий ўғит ишлатилганида кўчат сифатли бўлади. Айниқса, бундай кўчатларнинг илдизи чириши кескин камайди.

Помидор экинларига экишдан олдин чизель қилиниб, гектарига 120 килограмм калий солиб кўрилди. У сув даврда эса сувга эритиб 100 килограмм атрофида калий ўғити оқизилди. Натижа яхши бўлмоқда. Масалан, колхознинг Баҳодир Сайдазимов бошлиқ бригадасида 8 гектар помидордан 496 центнердан ҳосил олинди. Шу бригаданинг қўшниси бўлган Мурод Қобилжонов бригадасида ҳам шунча гектар майдондаги помидордан 290 центнердан хирмон кўтарилди. Чунки бу бригада калий ўғитини сувда эритиб, иккинчи марта оқизмади. Бу ерда калий ўғити фақат экишдан олдин берилган эди.

Мана бу мисоллардан кўриниб турибдики, калий ўғити ҳақиқатан ҳам бебаҳо ўғитдир. Хўш, айни пайтда вилоятимизда бу ўғитдан қанча ишлатилмоқда ва боридан қандай фойдаланмоқдалар?

Мутахассислар бизга тузиб берган картограммага мувофиқ вилоятга 20 минг тонна калий ўғити талаб қилинади. Бироқ, кўпгина хўжаликларда эса калий ўғитининг қадрига етилмай кўрилаётган туфайли йилига атиги 10—12 минг тонна ишлатилмоқда. 1991 йилда эса бу рақам 10700 тоннани ташкил этди. Бунинг оқибатида тупроқнинг унумдорлиги кескин пасайиши билан бир қаторда ҳосилдорлик ҳисобига олинадиган қўшимча қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан ҳам маҳрум бўлаяпмиз. Бу эса аҳолини керакли миқдорда сабзавот ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдек долзарб ишга салбий таъсир кўрсатмоқда. Нега шундай аҳвол содир бўлаётир?

Гап шундаки, ўтган йиллар давомида айрим хўжалик раҳбарлари ва мутахассислари агар калий ўғитини ишлатсак ерларимизни шўр бостириб юборади, деган нотўғри тушунчага берилиб, бу хилдаги ўғитдан ҳақиқий талаб этиладиган миқдорини ишлатмай, ундан фойдаланмай қўйдилар. Ана шу сингари зарарли ва нотўғри кайфиятга берилган айрим ўзбошимча мутахассислар, раҳбарларнинг касрига эса вилоятимизда калий ўғитидан фойдаланиш йилдан йилга камайиб кетмоқда.

Бу йилги ҳолатни таҳлил этадиган бўлсак, аҳвол жиддий бўлиб турибди. Аслида ҳозирги кунга келиб ҳар бир колхоз ва совхозда улар учун ажратилган ва 1991 йил ҳосили учун тасдиқланган калий ўғитининг 70—80 фоизи ишлатилган бўлиши керак эди. Афсуски, шундай хўжаликлар борки, уларда ҳозирги кунга қадар тегишли калий ўғити деярли ишлатилмади. Бунга Бекобод районидаги Ойбек номли совхоз, Янгийўл районидаги «СССР 60 йиллиги», «Ленинизм», «Партия XXI съезди» колхозларини, Чиноз районидаги Карл Маркс номли, Киров номли колхозларини, «Олмазор», «Янгиобод» совхозларини, Собир Раҳимов номли колхозни, Ғалаба районидаги «Победа» колхози, «Коммунизм», Волков номли совхозларни, Пискент районидаги Калинин номли, Охунбобоев номли колхозларни, «Партия XXVI съезди» совхозини, Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли, Охунбобоев номли колхозларни, «Оққўрғон» совхозини, Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли, «Северний маяк» колхозларини, Киров номли ўқув-тажриба хўжалигини кўрсатиш мумкин. Ваҳоланки бу хўжаликларнинг кўпига таниқли, янгиликларнинг тарғиботчилари бўлган уста деҳқонлар раҳбарлик қилишади. Бу ўғитнинг фойдаси, аҳамиятини биз уларга эмас, улар бизга ўргатишса тўғри бўлмасмиди?!

Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари тайёрлайдиган олийгоҳ ўқитувчи ва тажрибакорлари ёш агрокимёгарларга ўғитдан фойдаланиш ва унинг самарадорлиги ҳақида сабоқ беришганда нималар ҳақида гапиришаркин?! Бизни шу саволлар ўйлантиради.

Агар биз бу ўғитга нисбатан муносабатни тубдан ўзгартирмасак ва яхшиламасак ҳеч шубҳасиз келгусида қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигининг янада камайиб кетишига, маҳсулот сифатининг эса пасайишига билатуриб сабабчи бўлиб қолмаймизми? Бозор иқтисодига ўтилган, озиқ-овқат маҳсулотлари танқчил бўлиб турган ҳозирги шароитда эса бунга асло йўл қўйиб бўлмайди, деб қатъий таъкидлаймиз. Шунинг учун ҳам биз ҳар бир ноҳия, хўжалик раҳбарлари, айниқса, мутахассисларга мурожаат этиб, уларни калий ўғити қадрига етишга ва ундан ўз вақтида, билиб, агротехника қоидаларига, картограммага қатъий амал қилган ҳолда фойдаланишга даъват этамиз.

Б. ОДИЛОВ,
вилоят қишлоқ хўжалигига кимёвий хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бирлашмасининг раиси.

Ў. БЕКТУРАЕВ,
вилоят кимёлаштириш лойиҳа-қидирув станцияси директори.

Ғ. ВАЛИЕВ,
Тошкент районидаги Навоий номли колхоз раиси.

А. ҚОРАБОЕВ,
колхоз бош агрономи.

А. ШЕРИМБЕТОВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхознинг бош агрономи.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

● **АЛЯСКАДАГИ** Ном шаҳрининг расмий кишилари Беринг бўғози остидан ўтказилиши мумкин бўлган темир йўл туннели лойиҳасини амалга оширувчи ҳомийларни ҳамда муҳандисларни излашга тушдилар. Аляскадаги Сьюард ярим оролининг бир қисмини Совет Иттифоқи минтақасида жойлашган Уэлен шаҳри билан боғлайдиган туннелнинг узунлиги 90 километрга чўзилиши мумкин, деб кутилмоқда. Ном шаҳри савдо палатасининг ходими Жим Стимпфл бундай туннелнинг бунёд этилиши Шимолий Америка, Осиё ҳамда Оврўпо қитъалари ўртасида амалга ошириладиган транспорт қатновларини сифат жиҳатидан янги поғонага кўтарган бўлур эди, деб ҳисобламоқда.

● **ЎТГАН** душанба куни Совет Иттифоқидан кўчиб келиб Исроил пойтахти Тель-Авивда истиқомат қилаётган бир муҳожир пичоқ билан ўз рафиқасини ўлдирди. Ўзини эса баланд бино деразасидан ташлаб юборди, бироқ тирик қолди. Муҳожир 54 ёшда. Аниқланишича, эр-хотин қатор муаммолар устида жанжаллашиб турганлар. Ишсиз қолган эр Совет Иттифоқига — аввалги истиқомат жойи Тошкентга қайтиб кетиш истагини билдирган. Рафиқаси эса бунга кўнмаган. Натижада можаро қонли фожиага олиб келди.

● **АВСТРИЯНИНГ** Зальцбург шаҳридаги музейда сақланаётган машҳур бастакор Моцартнинг бош суяги асли Моцартники эмас, деган гап тарқалди. Австрия олимларининг қатор далиллари бунга сабаб бўлди. Машҳур анатом Йозеф Хиртл ворислари совға қилган мазкур бош суяк Хиртлнинг ўзи ёзиб қолдирган ҳужжатларга тўғри келмайди. Шундай қилиб, қатор йиллар давомида музейга келганлар уйдирма тавсифларга ишониб келганлар.

● **СЎНГГИ** 32 йил ичида Непал парламентига ўтказилган эркин сайловларнинг натижалари маълум бўлди. Унда ҳукмрон Непал конгресси партияси муваффақиятсизликка учради. Сайловда Непал Компартияси (марксча ва ленинча бирлик) Непал конгрессига нисбатан 751 овоз кўп олди. Натижада Непал конгресси партияси раиси, ҳозирги пайтда бош вазир лавозимини эгаллаб турган Кришна Прасад Бхаттараи истеъфога чиқди.

● **ЎТГАН** сешанба куни Япониянинг Хонсю оролидаги Сига префектурасида жуда катта темир йўл ҳалокати содир бўлди. Йўл кузатувчиларининг ҳамда сигнал бериш системасининг носозлиги туфайли Сигараки шаҳри яқинида йўловчилар тушган икки поезд тўқнашиб кетди. Тахминий маълумотларга қараганда, 38 киши ҳалок бўлган, 400 га яқин одам жароҳатланган.

● **ИРОҚ** шимолида жойлашган Дахук шаҳрида қайтиб келаётган қочоқлар учун ёрдам берадиган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг яна бир махсус маркази очилди. Турли манбаларда айтилишича, шаҳарга яна 150 минг киши қайтиб келди. Бироқ Саддам Хусайннинг мамлакат шимолида турган қўшинлари қисмлари қочоқларнинг қайтишига қаттиқ тўсқинлик қилмоқдалар.

● Қўйчилик—маъмурчилик

ЧЎПОНЛАР ДЕЙДИКИ...

ОҲАНГАРОН районидаги Ворошилов номли шўро хўжалигида қўйчиликда ҳам ижара усули жорий этилиб, тармоқ юксалиб бормоқда. Ҳозир бу ерда 8 минг бош қўй боқилмоқда. Айниқса, Фозилжон Абдуллаев етакчилик қилаётган бригада чўпонлари яхши натижага эришмоқдалар. Қўзилатиш мавсуми муваффақиятли якунланди.

Биз бош чўпон Карим Фармоновнинг Қурама тизмаларининг олис Қора тош яйловларидаги отарида бўлдик. Карим ака ёрдамчи чўпони Ўктам Мадалиев билан янги туғилган қўзиларга қараётган эди. Қўзилар дуркун ва соғлом. Ҳар юз бош совлиқдан 95 бошдан қўзи олинди.

Шофер Ў. Йўлдошев автомашинани янада олис яйловлар томон ҳайдади. Божикасойга етиб борганимизда бригадир машинани сой ёқасидаги отар олдида тўхтатди. Бизга қорачадан келган қотмагина бир йигит пешвоз чиқди.

— Бош чўпон Ҳасан Усмонов мана шу йигит бўлади.— деди бригада бошлиғи Ф. Абдуллаев.— Чўпонлик қилаётганига 21 йил бўлди. Ишлари ҳам чакки эмас. Унинг қўлида 398 бош қўй бор. Ҳар юз бош она қўйдан юз бошдан қўзи, ҳар бир қўйдан 3 килограммдан жун олди. Умр йўлдоши Б. Усмонова ҳам бирга ишлайди. А. Жуманазаров, Б. Тиллаев, Ш. Иброҳимов, А. Эшбоев, чорвадор — механизатор М. Ортиқовларнинг ғайрати ва бригадирнинг тадбиркорлиги туфайли йилдан йилга қўй-қўзилар кўпаймоқда.

Айни кунларда чўпонлар 92 ўрнига 100 бошдан қўзи олиш, жами 7 тонна ўрнига 8,5 тонна сифатли жун қирқиб олиш ниятида меҳнат қилишмоқда.

Биз чорвадорлар ҳузуридан қайтарканмиз, улар амалга ошираётган ишлардан мамнун бўлдик. Аммо, чўпонларнинг ийманибгина айтган айрим камчиликлар хусусида фикрларини шўро хўжалиги ва район раҳбарлари диққатига ҳавола этишни лозим деб топдик. Айниқса, тиббий хизмат кўрсатишнинг аҳволи ёмон. Бош чўпон Карим Фармоновнинг отари жойлашган жойда электр чироғи номигагина бор. Аммо ундан шамчироқ ёруғроқ нур таратади. Оқибатда чорвадорлар ойнаи жаҳон кўрсатувларини томоша қилиш, радио эшитиш имкониятидан маҳрум бўлиб қолишган. Бош чўпон Ҳасан Усмонов отарига эса электр сими умуман етиб бормаган. Ўйлаймизки, мутасадди ўртоқлар вазиятни ҳисобга олиб, тўғри тушуниб, аҳволни яхшилаш учун зарур чора-тадбирларни кўрадилар.

А. МАҲКАМОВ.

● **СУРАТДА:** Ворошилов номли совхознинг қўйчилик бригадаси бошлиғи (чапдан) Фозилжон Абдуллаев, бош чўпонлар Ҳасан Усмонов, Карим Фармоновлар.

Муаллиф сурати.

● *Муштарий илтимосига кўра*

МИРЗА МУҲАММАД ҲАЙДАР

«Ҳурматли муҳарририят!
«Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 17 апрель сонида чоп этилган «Аҳмад Югнакий» мақоласи бизга жуда маъқул бўлди. Дарҳақиқат, кейинги бир йил ичида пойтахтдаги кўпгина жойларнинг номлари ўзгартирилиб, аждодларимиз хотираси абадийлаштирилди. Минг афсуски, биз авлодлар кўпгина улуғ аждодларимиз ҳақида ҳеч қандай маълумотга эга эмасмиз.
Масалан, «Тошкент ҳақиқати»нинг 20 март куни «Кўчалар, номлар» деган ахборотда «Полевая» кўчаси (7 та тор кўчаси билан) Мирза Ҳайдар деб номлангани айтилади. Аммо кўпчилигимиз Мирза Ҳайдар ким эканлигини билмаймиз.
Сизлардан илтимос, аждодимиз ҳақида мақола чоп этсангизлар.
Салом билан, кўп сонли талабалар номидан Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳининг толиблари Шерали ОБРЎЕВ, Шариф ДАВРОНОВ».

ДАРҲАҚИҚАТ, Ўрта Осиё халқлари тарихан маданияти юксак, илму ирфони равнақ чўққисига кўтарилган халқлардан бўлган. Мовароуннаҳр ё Хуросоннинг қайси ҳудуди тарихига назар солмайлик, ҳар бирида алломаю саркардалар, бир сўз билан айтганда, буюклар киндик қони томган тупроқни кўрамиз.

БИРГИНА Тошкент ва унинг атрофидан чиққан алломалар номи рўйхат қилинса бир саҳифага сиғмайди: чочийлар, шошийлар, бинкату банокатийлар, оҳангаронию тошкандийлар... шулардан бири Мирза ҲАЙДАРДИР.

Муҳаммад Ҳусайн Кўрагон ўғли Мирза Муҳаммад Ҳайдар — XVI асрда яшаган тошкентлик тарихнависдир. Унинг нисбатидаги «Кўрагон» қўшимчасини ўқиб, муштарийлар хаёлига Амир Темур Кўрагон номи келиши аниқ. Дарҳақиқат, Мирза Муҳаммад Ҳайдар — Тошкент беги Юнусхоннинг набираси, Заҳириддин Муҳаммад Бобур — темурийзоданинг холаваччасидир (Юнусхоннинг қизи Хўб Нигорхоним Бобурга хола бўлади). У Абдурашидхон ибн Султон Саидхон ибн Юнусхонга бағишлаб ёзган «Тарихи Рашидий» асари билан машҳурдир.

Мирза Ҳайдар таржимаи ҳолига қисқача назар солиб, қуйидагиларни айтиш мумкин:

МИРЗА ҲАЙДАР 1499 йили Тошкент ва Ўратепа ҳокими Муҳаммад Ҳусайн Кўрагон оиласида (Тошкентда) туғилган. 1508 йили отаси Шайбонийхон амри билан ўлдирилгач, ёш Мирза Ҳайдар бир неча йил Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳузурида яшайди. Кейин қарийб чорак аср Юнусхоннинг ўғли Султон Саидхон қўлида тарбияланади. Ҳарбий юришларда иштирок этади.

Яна 3-4 йил Кобул, Ғазна, Қандаҳор ва Панжоб ҳокими, Бобурнинг ўғли Комрон Мирзо саройида яшайди. 1540 йилдан бошлаб Кашмирга ҳокимлик қилади ва 1551 йили жанглардан бирида ҳалок бўлади.

Мирза Ҳайдарнинг «Тарихи Рашидий» асарида гарчи етакчи мавзу сиёсий воқеалар бўлсада, унда Ўрта Осиё, Афғонистон, Шимолий Ҳиндистон, Тибет тарихи ва жуғрофиясининг қарийб 200 йиллик даври хусусида ҳам сўз юритилиши асар қимматини янада оширгандир.

«Тарихи Рашидий» 1838 йили Кошғар ҳокими Зуҳуриддин Тожиҳаким беклик буйруғи билан уйғур-ўзбек тилига таржима қилинган ва 1546-1838 йиллардаги Кошғар тарихи билан тўлдирилган нусхаси Ўзбекистон Фанлар дорулҳикмаси Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик илмгоҳининг қўлёзма асарлар хазинасида сақланмоқда.

Дилмурод САИДОВ.

ТАЙЁРЛОВЧИДАН:
Халқимиз тарихи ва унинг буюк сиймолари номи ҳозирги кунда тез-тез тилга олинмоқда. Лекин бундай чиқишлар турли матбуот нашрлари саҳифаларида мақола ҳолатида қолиб кетаётганлиги яхши бўлмаётир. Қани энди толиблар — бўлғуси тарихчи, шарқшунос, адабиёту тилшунослар шундай мақолаларни тўплаб, тартибга солиб, зарур ўринларни тўлдириб рисолалар ҳолатига келтирсалар, нашриётларимизда айнан шундай тўпламлар билан ишловчи алоҳида шўъбалар ташкил қилинса айни муддао бўлар эди.

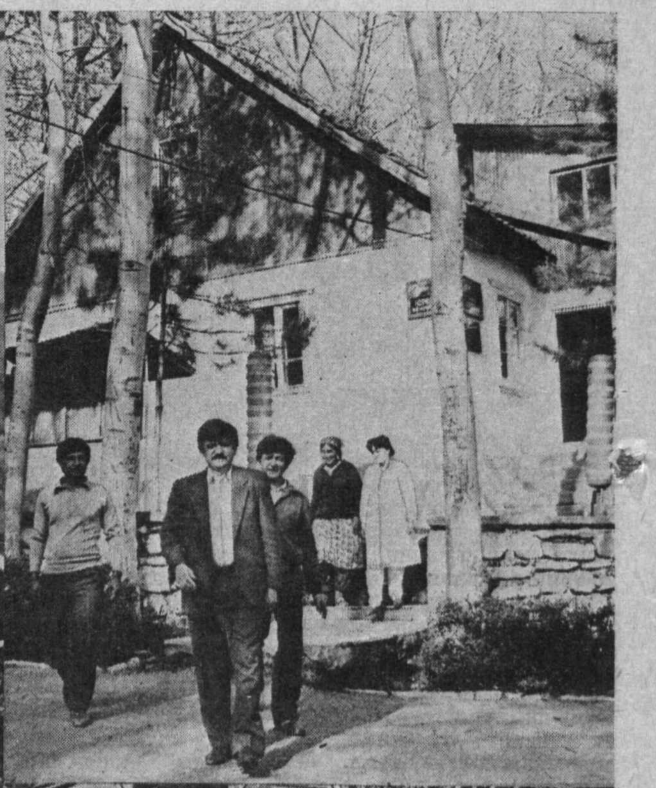

Ортиқча юмушлардан, оилавий ташвишлардан толган вақтингизда, албатта, махсус дам олиш жойларига боргингиз келади. Чунки бу ерда ҳордиқ чиқаришингиз учун барча қулай шароитлар мавжуд.

Ана шундай жойлардан бири Паркент районидаги «Кумушкон» туристик базасидир. Сураткаш Ҳакимжон Солиҳнинг ушбу суратларида ана шу оромгоҳдаги бир кунлик ҳаётдан лавҳалар акс эттирилган.

САЙРАМДА КЕНГАШИШДИ

Маълумки, Тошкент вилояти Чимкент вилояти билан мустаҳкам алоқа боғлаган.

Яқинда Чимкент вилоятининг Сайрам районидаги Калинин номли ўрта мактабда икки миллат вакилларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Она тили ва адабиёт фанини ўқитишнинг муҳим масалаларига бағишланган ушбу амалий кенгашда К. Д. Ушинский номидаги ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш Марказий илмгоҳининг ректори, педагогика фанлари номзоди Ж. Йўлдошев, шу илмгоҳнинг «Тилшунослик ва адабиёт» шўъба мудираси, доцент, Т. Ниязметова, Тошкент Давлат дорилфунуни умумий тилшунослик кафедраси мудири, профессор К. Назаров, профессор А. Алиев иштирок этиб, «Адабиёт ўқитилишининг баъзи масалалари», «Қайта қуриш ва тиллар тараққиёти», «Миллий тил — ўзбек тили» мавзуларида маъруза қилдилар. Кенгашда ўқувчилар билан ўқитувчи ўртасидаги муносабатлар дарслар сонини камайтириш учун амалга оширилиши керак бўлган ишлар ҳақида гапирган Ж. Йўлдошев бу соҳада мактаб ўқитувчилари, олимлар олдидаги масъулиятли вазифаларни эслатиб ўтди.

Профессорлар К. Назаров ҳамда А. Алиев атамашунослик, тил ҳақидаги қонуннинг бажарилиши, ўзбек тили ўқитилишининг энг муҳим масалалари ҳақида гапирдилар. Ўзбек тилини ўқитишда грамматик қоидалардан кўра матнни таҳлил этиш йўли билан болаларда грамматик тушунчаларни шакллантиришга кўпроқ эътибор беришни кучайтириш зарурлиги таъкидланди.

Айниқса, тилга эътиборни кучайтириш, сўзларга кенг изоҳ бериш, луғат устида ишлашни яхшилаш, араб ёзувига ўтиш муаммолари атрофлича таҳлил этилди.

Кенгашда «Чимкент вилоятида она тили ва адабиёт фанини ўқитишнинг аҳволи» ҳақида вилоят малака ошириш илмгоҳининг она тили ва адабиёт кабинети мудираси У. Мусаева маълумот берди.

Фрунзе номли мактаб ўқитувчиси Т. Худойберганова тил ва адабиёт ўқитишда дарсликларнинг етишмаслигини ва бу борада мутасаддилар кўмак беришларини сўради. Кенгаш сўнгида савол-жавоблар бўлди.

М. САИДОВ.
Чимкент вилояти, Сайрам райони.

ИНСОН ЭЗГУЛИК УЧУН ТУҒИЛГАН

«Фақат юрак тубида» — Ўзбекистон илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар студиясида («Пульс» ижодий бирлашмаси) суратга олинган навбатдаги янги фильм ана шундай номланди.

Мазкур янги картина орқали кинематографчиларимиз урушдан кейинги йилларда Сибирь ва Ўрта Осиё заминига келиб қолган япон ҳарбий асирлари мавзусига илк бор мурожаат қилмоқдалар.

Киноҳужжатчиларнинг ушбу янги лентаси бош қаҳрамони япон воситачилик савдо компанияси президенти Эйкити Нисикава исмли киши. Бу одам асирликдан қайтиб келгач, йўқ нарсадан бор қилишга киришди ва кўп ўтмай ўзи яшаётган мамлакат сингари катта муваффақиятларни қўлга киритди.

Фильмда дафн этилган хорижий жангчилар қабрларига биздаги ва улардаги муносабат, меҳнат, уруш ва тинчлик мамлакатлараро муносабатларни ривожлантириш масалаларига нисбатан билдирилаётган фикрлар мавзуси ҳам кўтариб чиқилган.

Ўзбекистонлик кинопублицистлар яратган бу янги асар асосан инсон фарзанди уруш учун эмас, ҳаёт учун, тинчлик ва эзгулик учун туғилган деган ғояни олға суради.

Фильмни В. Архангельский ёзган сценарий бўйича режиссёр Д. Салимов суратга олди.

Л. ГЛАУБЕРЗОН.

СУРАТДА: «Фақат юрак тубида» фильмидан лавҳа.
Муаллиф сурати.

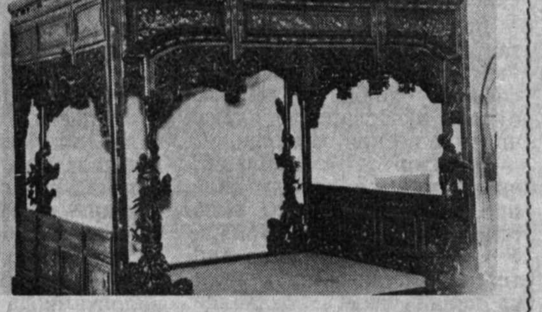

ҲАЙКАЛЛАРДА ДАВР САСИ

ШУ КУНЛАРДА Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида жумҳуриятимиз иқтидорли ҳайкалтарошларининг асарлари санъатсеварлар диққатига ҳавола этилмоқда. Кўргазмага қўйилган ҳайкалтарошлик намуналари мавзу жиҳатидан ранг-баранг. Унда деҳқончиликка оид ва миллий урф-одатларимизни таранум этувчи асарларни ҳам, тарихий мавзудаги ва замонамизнинг экологик фожиаларини кўрсатувчи ёрқин асарларни ҳам учратишимиз мумкин. Кўргазмадан Афғонистон хотираларига бағишланган туркум ҳайкаллар намуналари ҳам ўрин олган. Халқимизда «юз марта эшитгандан, бир марта кўрган афзал», дейишади. Азиз ҳамшаҳарлар, санъат кошонасига ташриф буюрсангиз жумҳуриятимиз ҳайкал усталарининг маҳоратига ўзингиз баҳо беришингиз мумкин.

СУРАТЛАРДА: кўргазмадан ўрин олган ҳайкалтарошлик намуналари.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

● *Футбол: олий лига*

МАСОФАНИНГ УЧДАН БИРИ ЎТИЛДИ

Мамлакат чемпионатининг 11-тур учрашувлари ўтказилди. Бироқ мусобақа жадвалига назар ташласак, биринчиликда иштирок этаётган 16 команданинг фақат ярми 11 тадан учрашувда иштирок этганлигининг гувоҳи бўламиз. Москванинг «Спартак» командаси қолганларга тенглашиб олиши учун ҳали уч рақиб билан куч синашиши лозим. Борди-ю, улар қолдирилган ўйинларда «Пахтакор»ни, Киев динамочиларини ҳамда владикавказлик ҳамклубларини мағлуб эта олсалар, карвоннинг сорбони — Москва армиячиларига тенглашиб оладилар. Бироқ ҳозирча бу фақат назария.

Душанба ва сешанба куни бўлиб ўтган учрашувлар мусобақа жадвалида маълум ўзгариш ясади. Пешқадамлар гуруҳида ҳам, жадвалнинг қуйи поғонасида ҳам командалар бир-бирига тенглашди. Иккинчи ўринда бораётган «Спартак» билан 11-поғонани эгаллаб турган Киев динамочиларини бор-йўғи икки очко ажратиб тургани фикримизнинг яққол далилидир.

Мусобақа пешқадами — МАСК футболчилари ўтган турда навбатдаги ғалабага эришдилар. Владикавказнинг «Спартак» командаси Москвада армиячиларга қаршилик кўрсата олмади. Ўйин 2:1 ҳисобида майдон эгаларининг ғалабаси билан якунланди. Москва спартакчилари Одессада маҳаллий «Черноморец» билан майдонга тушиб 1:1 ҳисобида дурангга эришдилар. Душанбеда бўлиб ўтган ўйин ҳақиқий «драма» бўлди. Дастлаб москвалик динамочи Коливанов «Помир» билан учрашувда ҳисобни очиб, мавсумда киритган тўплар сонини ўнтага етказди. Орадан беш дақиқа ўтар-ўтмас унинг ўзи ўз дарвозасига тўп киритиб ҳисобни тенглаштирди. Биринчи бўлим тугашига саноқли дақиқалар қолганида мамлакат терма командасининг дарвозабони Александр Уваров жарима майдонида мезбонлар ҳужумчиси Чори Муҳадовни чалиб йиқитди. Бироқ душанбелик ҳимоячи Раҳимов пенальтини аниқ бажара олмади. Иккинчи бўлим бошланиши билан меҳмонлар ўз жарима майдонларида яна ўйин қоидасини бузишди: бу сафар улар дарвозабон билан яккама-якка чиқаётган Азамат Абдураимовни йиқитишди. Яна 11 метрлик жарима тўпи. Бу сафар майдон эгалари имкониятни бой беришмади. Муҳамадиев пенальтидан иккинчи тўп киритиб «Помир» ғалабасига ўз улушини қўшди — 2:1. Шу турнинг қолган ўйинлари қуйидаги натижалар билан якунланди: «Металлист» — «Торпедо» — 0:2, «Локомотив» — «Динамо» (Минск) — 2:0, «Металлург» — «Арарат» — 1:1.

Навбатдаги тур ўйинлари 17 майда бошланади. «Пахтакор» эса 18 майда жадвалдаги қўшниси — Владикавказнинг «Спартак» клубини қабул қилади.

МУСОБАҚА ЖАДВАЛИ

	Ў	Ю	Д	М	Т	О
1. МАСК	11	8	2	1	22—10	18
2. «Спартак» М	8	5	2	1	12—7	12
3. «Арарат»	11	5	2	4	10—10	12
4. «Торпедо»	11	4	4	3	12—8	12
5. «Металлист»	12	4	4	4	11—12	12
6. «Шахтёр»	10	2	8	0	10—7	12
7. «Помир»	11	2	8	1	9—8	12
8. «Черноморец»	12	2	7	3	14—12	11
9. «Днепр»	10	3	4	3	6—6	10
10. «Динамо» Мн	11	3	4	4	11—12	10
11. «Динамо» К	10	3	4	3	11—13	10
12. «Динамо» М	11	3	2	6	12—15	8
13. «Локомотив»	11	3	2	6	10—16	8
14. «Спартак» Вл	10	2	4	4	11—15	8
15. «Металлург»	11	2	4	5	6—12	8
16. «Пахтакор»	10	2	3	5	11—15	7

● *Эълонлар бурчаги* ●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)

САҲНАДА —МОСКВАЛИКЛАР

Хайрлашув гастроллари

ТОМОШАЛАР

16, 17/V да соат 18.30 да.
18/V да соат 15.00, 18.00 да.
19/V да соат 12.00, 15.00, 18.00 да.

БОШЛАНАДИ

Касса соат 9 дан 19.00 гача ишлайди.
Олдиндан чипта сотиш ташкил қилинган.
ЧИПТАЛАР НАҚД ПУЛГА ВА ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН СОТИЛАДИ. Цирк фойесида шошилинч сураткашлик бўлмаси ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04, 44-35-84.

ОДАМЛАРУ ОДАМЛАР, ТОҒДА БИТГАН БОДОМЛАР, ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

Ўзбекистон комсомоли марказий қўмитасининг

«ЁШЛАР УЙИ»

Ўзбекистон маданият жамғармаси
Ўзбекистон телевидение ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси

«МУШТУМ» мажалласи

ҲАМКОРЛИКДА

ажойиб сўз устаси ҲАСАН ЙЎЛДОШЕВ хотирасига бағишланган

ЖУМҲУРИЯТ ЁШ ҚИЗИҚЧИЛАРИНИНГ

Анъанавий «ҚИЗИҚЧИ-91» кўригини

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

20, 21, 22 МАЙ КУНЛАРИ ЎТКАЗАДИЛАР

Кўрик конкурсимизда сиз ўзингизга ичак узди латифаларию, ҳангомалари билан қатнашган тили бурро, ўзи зукко ёш қизиқчиларни кашф этасиз ва шу билан бирга «КАМОЛОТ», «НАФОСАТ» ҳамда БОТИР ЗОКИРОВ **номидаги ёш эстрада хонандалари конкурслари ғолиб ва совриндорлари ўзларининг дилрабо қўшиқ ва рақслари билан сизни сирли санъат оламига чорлайдилар.**

Чипталар сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Телефонлар, 45-92-13, 41-45-20.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

29, 30 МАЙ СОАТ 19.00 ДА

«САМАРҚАНД ЮЛДУЗЛАРИ ШУЪЛАСИ»

Сафия САФТАРОВА

ИЖРОСИДА

Ўзбек, тожик, эрон, афғон, озарбайжон қўшиқлари.

«НАВБАҲОР» вокал-чолғу ансамбли, ҳамда ажойиб рақс ва сўз усталари сизга ҳузур-ҳаловат бахш этадилар.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Чипталар сарой кассаларида соат 10.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 45-92-13.

ФОРС ҲИКМАТЛАРИ

● Ўзи аён нарсага баён на ҳожат.

● Чумолининг совғаси — чигирткаининг оёғи.

● Қаерга борсанг ҳам осмоннинг ранги бир хил.

● Эгри қўйилган ғиштдан тўғри девор бўлмайди.

● Нодоннинг фойдаси ҳам зиёндир.

● Ўзингга аввал игна санчиб кўр, сўнгра ўзгаларга бигиз ўқтал.

● Ёлғон маслаҳат ўргатмоқлик, Бу — чиндан фитнага қўзғатмоқлик.

● Икки юзта гап ярим амалиёт бўла олмас.

● Ҳар кимнинг ҳаракати унинг ҳимматига яраша бўлади.

● Кичик тош катта бошни ёради.

● Ҳунарли одам ҳеч қаерда хор бўлмас.

● Офтобни икки бармоқ билан тўсиб бўлмайди.

● Лайлини Мажнун кўзи билан кўрмоқлик керак.

Тошкент вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси жамоаси Янгийўл шаҳар партия ташкилоти назорат-тафтиш комиссиясининг раиси М. Нуриддиновага онаси

Эътиборхон НУРИДДИНОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабул хонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими —325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма—5335. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.30